

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 12 ЖОВТНЯ 1911. ЧИСЛО 41. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, October 12, 1911. No. 41.

Звіт

з річного засіданя Головного Уряду Р. Н. Союза, відбувшого ся в Джерзи Сіті, Н. Дж. на днях 5., 6., 7., і 8. вересня 1911-го року.

(Дальше).

По скінченім справозданю поставлено головн. фінансовому секретареви декілька запитів, з просьбою о обясненя дечого такого, що комусь було незрозумілим. Головн. фінанс. секретар вияснив докладно всяку, декому неясну річ, і тоді, на внесенє п. О. Стеткевича, висказано і ухвалено одноголосно п. фінансовому секретареви вотум довіря за його совісне і точнє урядованє та щиру працю.

По нім зложив своє справозданє головн. кас., п. А. Шаршонь. Його справозданє було коротке, позаяк детайлічно про стан каси і маєтку Р. Н. Союза говорили вже перед ним голов. предсідатель та головн. фінансовий секретар. І тому головний касієр ограничив ся лиш на зложеню заяви, що вповні годить ся з справозданєм головного фінансового секретаря. Сю заяву, на внесенє п. О. Стеткевича, принято до відома і висказано та одноголосно ухвалено п. А. Шаршоньови, головному касієрови Р. Н. Союза вотум довірія за його працю.

З черги наступило справозданє голов. орґанізатора Р. Н. Союза, п. Ілії Моранця.

За час його урядованя, то є почавши від місяця вересня 1909-го року аж по кінець серпня с. р., приступили нові члени:

В місяцю				
вересню	1910 р.	86	нових	членів
жовтню	,, ,,	98	,,	,,
листопаді	,, ,,	177	,,	,,
грудню	,, ,,	230	,,	,,
січню	1911 р.	168	,,	,,
лютім	,, ,,	93	,,	,,
марті	,, ,,	187	,,	,,
цьвітню	,, ,,	121	,,	,,
маю	,, ,,	116	,,	,,
червню	,, ,,	150	,,	,,
липню	,, ,,	156	,,	,,
серпню	,, ,,	187	,,	,,

Разом прист. 1.769 нових членів.

З того виплачено нагороду місцевим орґанізаторам за 1.582 членів в сумі 791 долярів.

Цілі відділи, які за посередництвом головн. орґанізатора приступили до Р. Н. Союза, суть слідуючі:

В Madera, Pa., 32 членів, з'орґанізував Йос. Ялечко;

в Detroit, Mich., 18 членів, з'орґ. о. Т. Лукавський;

в Dravosburg, Pa., 16 членів, з'орґ. А. Семенюк;

в Kent, Pa., 17 членів, з'орґанізував П. Іванюк;

в Chicago, Ill., 17 членів, з'орґ. І. Костюк;

в Ernest, Pa., 16 членів, з'орґанізував Й. Медвідь;

в Johnstown, Pa., 70 членів, з'орґ. Йос. Ялечко;

в Chicago, Ill., 30 членів з'орґанізував Іл. Моранець;

в Grigside, Pa., 18 членів, з'орґ. К. Медвідь;

в Chicago, Ill., 19 членів, з'орґанізував о. Паздрій.

По зложеню справозданя головним орґанізатором, забрав слово о. В. Балог, як предсідатель контрольної комісії і зажадав, щоб головний орґанізатор предложив свої книги, в ціли сконтрольованя фінансового боку його діловодства.

В тій самій справі говорив також п. Ялечко, зазначуючи, що головний орґанізатор є того рода урядником, який не може посьвячувати весь свій час виключно тільки праци полученій з його урядом. Він може сю працю залагоджувати виключно тільки в вільних годинах від свого щеденного занятя, і тому годі від нього вимагати чогось незвичайного. Отсе, що він виказав, в виду теперішних анормальних обставин, та взявши під розвагу се, що він не може всього свого часу посьвятити праци для Р. Н. Союза, треба приняти за вистарчаюче.

На сі виводи згодили ся присутні і на внесенє п. Ядловського, принято його справазданє до відома і уділено йому вотум довіря з тим додатком, що головний орґанізатор на будуче повинен частійше заохочувати місцевих орґанізаторів в орґані Р. Н. Союза до енерґічної праці.

Тепер приступлено до справозданя головного рекордового секретаря. Воно звучить:

По конець серпня 1911-го року до Р. Н. Союза належали слідуючі відділи:

1. Шамокін, Па. Бр. сьв. Андрея.
2. Мт. Кармел, Па. Бр. сьв. Димитрія.
3. Олифант, Па. Бр. сьв. Володимира.
4. Джерзи Сіти, Н. Дж. Бр. сьв. О. Николая.
5. Мт. Кармел, Па. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла.
6. Бравнсвіл, Па. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла.
7. МекАду, Па. Бр. Покр. Пресьв. Богородиці.
8. Елмайра Гайтс, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла.
9. Ст. Клер, Па. Бр. Пресьв. Богор.
10. Ансонія, Конн. Бр. Ап. Пет. і Пав.
11. Ватербурі, Конн. Бр. сьв. Йоана Хрестителя.
12. Йонкерс, Н. Й. Бр. сьв. Андрея.
13. Трой, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая.
14. Ст. Люіс, Мо. Бр. сьв. Арх. Мих.
15. Бофало, Н. Й. Бр. сьв. Йоана Хр.
16. Лансфорд. Па. Бр. Рожд. Пресьв. Богородиці.
17. Вест Павлет, Вт. Бр. Рожд. Пресьв. Богор.
18. Сеймор, Конн. Бр. сьв. Йоана Хр.
19. Гомер, Па. Бр. Возн. І. Христа.
20. Джесуп, Па. Бр. сьв. Пет. і Павла.
21. Мейфілд, Па. Бр. сьв. Кирила і Методія.
22. Менавн, Па. Бр. сьв. О. Николая.
23. Гомстед, Па. Бр. сьв. О. Николая.
24. Шамокін, Па. Бр. сьв. Йосифа Обр.
25. Травґер, Па. Бр. сьв. Йоана Хр.
26. Белл Вернон, Па. Бр. Пресьв. Богородиці.
27. Ґлен Лайон, Па. Бр. сьв. Ап. Пет. і Павла.
28. Маганой Плейн, Па. Бр. сьв. Пророка Ілії.
29. Рон, Па. Бр. сьв. Христа Спаса.
30. Бреслав, Па. Бр. сьв. Ап. Андрея.
31. Ілінор, Па. Бр. сьв. Арх. Мих.
32. Травґер, Па. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла.
33. Нортгемптон, Па. Бр. Усп. Пр. Богородиці.
34. Олд Фордж, Па. М. Р. Н. С.
35. Витней, Па. Бр. Трех Сьвятителів.
36. Скатдейл, Па. Бр. сьв. Йоана Хр.
37. Чісголм, Мінн. Бр. сьв. О. Ник.
38. Авбурн, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая.
39. Сиракюз, Н. Й. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла.
40. Едвардсвіл, Па. Бр. сьв. Волод.
41. Вестмореленд, Па. Бр. сьв. Арх. Михаїла.
42. Пасаік, Н. Дж. Бр. сьв. О. Ник.
43. Сімпсон, Па. Бр. сьв. Василія Вел.
44. Мт. Кармел, Па. Сестр. Пресьвятої Богородиці.
45. Філядельфія, Па. Тов. „Любов".
46. Плимавт, Па. Бр. сьв. Пет. і Пав.
47. Ембрідж, Па. Бр. сьв. Пет. і Павла.
48. Мікіспорт, Па. Бр. сьв. Йоана Хр.
49. Павгетен, В. Вір. Бр. Пресьвятої Богородиці.
50. Деслодж, Мо. Бр. сьв. Йоана Хр.
51. Єйтсборо, Па. Бр. сьв. Арх. Мих.
52. Голійок, Масс. Бр. сьв. Йоана Хр.
53. Пітсбурґ, Па. Бр. сьв. Арх. Мих.
54. Терривіл, Конн. Бр. сьв. Арх. Мих.
55. Карнеґі, Па. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла.
56. Вілінґ, В. Вір. Бр. сьв. Йоана Хр.
57. Когус, Н. Й. Бр. сьв. Пет. і Павла.
58. Рамей, Па. Бр. сьв. Володимира.
59. Лейсенрінґ, Па. Бр. сьв. Йоана Хр.
60. Балтімор, Мд. Сестр. сьв. Анни.
61. Дунло, Па. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла.
62. Лопез, Па. Сест. Пр. Діви Марії.
63. Форд Сіти, Па. Бр. сьв. О. Ник.
64. Ґрадатім, Па. Бр. сьв. Петра і Павла.
65. Елізабет, Н. Дж. Бр. сьв. Волод.
66. Ню Йорк, Н. Й. Бр. сьв. Андрея.
67. Бутлер, Па. Бр. сьв. Арх. Мих.
68. Ансонія, Конн. Бр. сьв. Григорія.
69. Ню Йорк, Н. Й. Тов. „Зоря".
70. Джерзі Сіти, Н. Дж. Р. М. Клюб Поступовий.
71. Френклін Форнес, Н. Дж. Бр. сьв. Йоана Хрестителя.
72. Алден Стейшн, Па. Бр. сьв. Володимира.
73. Провіденс, Р. Ай. Бр. Кн. Данила.
74. Ґренвіл, Н. Й. Бр. сьв. Георгія.
75. Мт. Кармел, Па. Бр. сьв. Володимира.
76. Нюарк, Н. Дж. Бр. сьв. Йоана Хр.
77. Йорквіл, О. Бр. сьв. Стефана.
78. Майнерсвіл, Па. Бр. сьв. О. Никол.
79. Майерсдейл, Па. Бр. сьв. Юрія.
80. Плезент Валей, О. Бр. сьв. Арх. Михаїла.

(Дальше буде).

Надіслане.

В справі „Протесту" Головного Виділу Р. Н. Союза, поміщеного в 37. ч. „Свободи" (ст. 1-ша) і в справі „Відповіди на протест" о. К. Курилла, поміщеної в 38 ч. „Свободи" (ст. 1-ша) дістаємо до опублікованя слідуюче письмо:

Commonwealth of Penna
County of Allegheny } SS

Before me, a Justice of the Peace in and for said county and state, personally appeared Paul Szpikula and John Bagan, who being duly sworn according to law depose and say that on August 20, 1911, Rev. K. Kuryllo of the St. John the Baptist Church, S. S. Pittsburg, Pa., in his sermon among other things said, „you were teached for 15 years stupidities etc."

Paul Szpikula,
John Bagan.

Sworn and subscribed before me this 9th day of October, 1911.

L. H Hamilton,
Justice of the Peace.

My commission expires first Monday May 1914.

(Seal.)

Се письмо в перекладі на нашу мову звучить:

Річпосполита Пенсильвенія
Повіт Алегени } SS

Передімною, Мировим Судією для названого повіту і стейту, явивші ся особисто Павло Шпікула і Іван Баґан, котрих я заприсягнув після вимогів права, заявляють і кажуть, що о. К. Курилло, парох церкви сьв. Івана Хрестителя в S. S. Pittsburg, Pa. сказав у своїй проповіди на дни 20-го серпня 1911 між иншим: „вас учено дурниць через 15 літ і т. д."

Павло Шпікула,
Іван Баган.

Заприсяжено і підписано передімною дня 9-го жовтня 1911.

Л. Г. Гамілтон,
Мировий Судія.

Мій уряд кінчить ся в перший понеділок мая 1914.

(Печать).

ОБРУСИТЕЛІ.

Повість із суспільного житя поліської країни,

Н. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

— Ізак Ельо Марґолин! — кричить той сам голос.

— Нездатний! — відповідає комісія хором.

— Здатний! — кличе голос ротмістра.

Нещасливий Ізак, син місцевого Ротшильда — був занадто рослий, занадто видний і богатий, щоби можна було пропустити його без суперечки. Лікарі приступили до огляду і нещасного Ізака, як нову жертву старого Єгови, готовились засудити на заколенє: зачали його оглядати, казали кластись і горілиць і доліліць, підіймали, перечили ся і знов казали кластись, рахували ребра і зуби, при чім доктор Пшепрашинський, у котрого той цікавий субєкт був на властивій опіці, орікав, що бракує йому одного ребра і осьмох зубів, — дальше пукали в груди і в плечі, прислухували ся як бє ся серце — а у нещасного жидка билось воно швидко в тій хвили — достерігали якусь підозрілу порожню в грудній клітці і для стверджена певности завізвали посередника Ґвоздика. Ґвоздик приложив ухо до груди розпростертого жидка і так зрозумів свою річ, що постукавши стетоскопом, промовив важко „гм”, по чім жида підоймили і оголосили до військової служби неспосібним.

Лише ротмістр один був противної гадки.

— Сруль Ґутман!

— Нездатний! Нездатний!

І Сруль Гутман, дякуючи свойому Богу, щасливо цофав ся в задні ряди, уступаючи місце якомусь другому Срулькови.

При імени Ґутмана, ротмістр заглянув крадьком в свою голубу книжку, котра завсігди сильно роздражнювала „пана маршалка” і обертаючись до змикаючого жида поставив йому якесь питанє. Той очевидно змішав ся і позирав на панів комісії застрашеними очима.

— Позвольте, пане ротмістр, — різко перебив йому Петро Іванович — ви не сьмієте задержувати його. Будьте ласкаві не перешкаджати.

— Я поступаю так, як в данім разі чую ся обовязаним поступати, — сказав голосно Зиков, — і єсли ви...

— Прошу мовчати! — скрикнув Лупинський — або прошу ставити питаня не инакше, як з мого дозволу, — доповів трохи тихше.

Межи комісією наступило велике замішанє. Плятон Антонович спустив несьміло очи, прочі панове усьміхали ся злосливо; Зиков щось записував в своїй книжці і лише зміна на лици і дрожанє руки, зраджували велике його зворушенє. По тій немилій перерві, підчас котрої чути було лише скрип неутрудженого пера пана Скорлупського, ротмістр стараючись говорити як найгречнійше — з погордливою гречностю, як оповідав потому — попросив затягнути то до протоколу з додатком попередних слів Лупинського о „роздорі”.

По скінченю засіданя всї сторонили від Зикова, як від заджумленого, а Петра Івановича відпровадили з тріюмфом аж до його помешканя.

— А ви, добродію, не боїтесь зо мною лишати ся? — усьміхаючись запитав ротмістр Плятона Антоновича, але той змучений і хорий лише подивив ся на него докірливо своїми чорними очима і не сказав ні слова. А годину пізнійше ротмістр дав волю своїй злости і кричав у прокуратора Шольца, ненастанно зриваючись з місця. — Не можете собі представити, що зо мною діяло ся! І яким способом я потрафив ще здержати ся, коли отой хам, той підлюга заказав мені говорити, для того, що я завернув підозрілого жида?! розумієте, з богатої родини! я вже наперед дещо довідав ся!...

— Ну, і щож ви? — запитав Шольц, боячись наперед нерозважної запальчивости Зикова.

— Розуміє ся, я зажадав затягнути до протоколу і о всїм донесу.

— А протокол підписали?

— У нас звичайно пізнійше підписують ся протоколи...

— Ну, то надійте ся! — засьміяв ся Шольц. — Дивіть ся, аби не приписали там такого, чого і цілком не було!

— От, ще би що! ви все так говорите... То не може бути, бо я вже рапорт післав.

— Їм все можна...

А в десять день по тім, ідучи з почти з паперами в руках, кричав Зиков до Шольца, зловивши його на місті: — Слухайте добродію, що за лайдаки! всї до одного відперли ся, що нічого ні виділи ні чули.

— А що? я вам не казав? — крикнув Шольц, мимовільно радуючись своїй прозорливости.

— Але послухайте, що з того вийшло! — І розповів, що на запитанє з гори ціла комісія посьвідчила против скарги ротмістра, що на засіданю 16-ого предсїдатель не кричав, говорити Зикови не заказував, о роздорі нічого не споминав, а противно, кричав і галабурду справляв лише сам ротмістр Зиков.

— Ну, а щож наш Плятон-фільозоф? прецінь я чув, як у Орлових вашу сторону попирав.

— Зручненько викрутив ся, сказав: „що слово роздор хоть і було сказане, але не при канцелярійнім столї.” Видите, добродію, що за розумний чоловік, бере гріх на душу цілком плятонїчно, бо і заплати за то не дістане.

— Для засади: з вовками жити, — по вовчому вити, — сказав Шольц і пішов дальше.

XV.

Боротьба між Лупинським а ротмістром ставалась з кождим днем завзятійшою: вони ловили, підглядали один другого на кождім кроцї і тяжко було сказати, по чиїй стороні побіда. Помимо всеї височности Лупинського, помимо його звинности, знаня уставів, помимо певної піддержки з долини і з гори, не ставало йому тої моральної незалежности, при якій можна сьміло дивити ся в очи; маючи за собою ріжні грішки, не міг бути безпечним за себе. По кождім засіданю в комісії військовій тратив сон і апетит. Зиков противно, спав як убитий, а коли горячив ся, метав ся, і кричав, то то його осьвіжувало як холодна купіль в скварний день. „Пан маршалок” недостижений на поли канцелярських крючків, пересяклий наскрізь уставами, покладав надію найбільше на закон. Зиков надіяв ся на Бога і на щастє.

— Коби лиш Бог допоміг зловити його на горячім учинку, то я вже і без прокуратора обійду ся! І допоміг йому Бог.

Одного морозного дня в зимі відбувалось засіданє добродійного товариства в домі Орлових. З членів не було лише Лупинського, котрий був виїхав „устроювати бит сільського духовества”, як заявив судія Іван Тихонович, і Шольца, котрий був не здоров в той час. Коли засіданє скінчило ся і ґосподиня заняла предсідательство за столом при чаю, тогди розмова перейшла на біжучі справи, з котрих найголовнійшою був побір військовий. При столї сиділи кромі домашних — Іван Тихонович, Плятон Антонович і директор ґімназії Сосонович.

Нараз влетів Зиков сіяючий з радости і веселости. Ще в передпокою закричав:

— Зловив, зловив! От вам, Тетяно Николаївна, і доказ в руках! памятаєте, як ви менї казали... З краденим зловив, запитайтесь прокуратора.

— Кого зловили? де? — запитав перестрашений директор, хапаючись за кишеню.

— Не бійте ся, у вас нічого не пропало! — відповів Зиков, обходячи стіл і витаючись. — То, добродію, була гонитва, аж любо! — говорив далї сідаючи і беручи з рук Орлова шклянку чаю.

— Певно якогось жида зловили? — спитала Тетяна Николаївна.

— Жида? Що жида! — махнув рукою Зиков: — самого „пана маршалка” зловив, але як? з крадіжкою. в урочистій обстанові... Тут вже сховати ся нема як, сам буде мусів відповідати, а то не як-будь, але на пункти, — говорив Зиков поспішно, не припускаючи нікого до слова.

— Йому тепер можна засьпівати пісню блаженної памяти Василя Кириловича Тредяковського... відай так він називав ся? — обернув ся до директора;—

> Ходитъ птичка весело
> По трошинкѣ бѣдствій,
> Не предвидя отъ сего
> Никакихъ послѣдствій.

— Слухайте, Александре Даниловичу, чи скажете ви нарешті, о що тут ходить, чи ні?

Зиков зітхнув. — А о то, панове, ходить, що самого „пана маршалка” з вівсом зловлено. Чуєте, Тетяно Николаївна, з вівсом! до чого дійшов, а?

— Нічого не розумію... З яким вівсом? Не можу-ж допустити, щоби ви його в своїй коморі з ґарцем вівса зловили.

— Гірше як то; як би я його в своїй коморі зловив, то може дав би йому раз батогом по хребті і пустив би на чотири вітри: — іди собі, мой, та не гріши більше! А то бачите, розбійник! — схопив себе за голову Зиков. — Але слухайте, панове, я буду говорити за порядком, лише ви мене не задержуйте.

— Хто вас годен задержати! — з усьміхом сказав Орлов.

— Но, слухайтеж тепер. — І відкашляв ся.

Всї присунулись до столика, позираючи на Зикова з великою увагою; директор з судією переглянулись, а Плятон Антонович неспостережено вийшов.

— Ну, іду я санкувати ся, — зачав Зиков, переконавши ся, що слухають його уважно, — іду санкувати ся на ріку. На дворі сьвіта божого не видко, метелиця, шаруга; але мій шпак застояв ся — треба, гадаю, коня проїхати і поїхав. Але показало ся, що не кінь тому причина, але сам Бог мене на ту дорогу справив. Їдемо ми, ба не їдемо, а летимо — знаєте, яка в мого шпака натура? Нараз, здибаємо фіри на ріцї. Стій! Що везете? — Овес. — Кому? — Пану маршалкови. — По чому? Мовчать. — По чому продали? кричить мій Ігнатович. — Не продали, таки так за копію веземо. — Ось воно як! гадаю собі, але не кажу нічого. Їдемо дальше: коли я дивлю ся, а під Китварою знов тягнуть фіри. Що за чорт! Чи знов за копію? Стій! кому везете? — Пану маршалкови і розповідають то само. Тут я вже не міг здержати ся. — Ігнатовичу, кажу, чуєш? — Чую, ваше високоблагородіє. — Завертай, кажу, назад і просто чвалай до прокуратора.

(Дальше буде.)

Хто на тім потерпить?

З 38. ч. „Свободи” довідую ся, що на американській земли появила ся третя з ряду укр.-руська орґанізація, то є Союз № 3. Га, може дехто скаже, що наші Русини пізнали вартість орґанізаційну, тай через те появляють ся нові орґанізації, як гриби по дощи. От нема єще року, як появив ся Союз № 2, а вже за тим упікаєть ся Союз № 3. Заносить ся на те, що в короткім часї прийде на сьвіт Союз № 4, бо — як зачувати — в новім Союзї (№ 2) зачинають негодувати на п. Бабія за його тактику орґанізованя, ну, а п. Бабій до того спосібний, аби „сотворяти” єще один Союз.

Питаю ся всїх, кого се дотичить, по що воно те все робить ся? Хто буде мати користь з усїх тих Союзів, а хто потерпить ізза ненаситної амбіції кількох одиниць? Завдайте собі, пан. Читачі, трошки труду, розслідіть добре всї обставини, порозумійте в чім дїло, а тоді пізнаєте легко, для чийого добра закладають ся всї ті нові Союзи. Чи справдї потреба вимагає засноруваня нових орґанізацій? Думаю, що ні! Таж старий Р. Н. Союз не є ще доси так переповнений, щоб у нїм не можна було примістити ся тим кільком соткам осіб, які вступили, або тільки задумують вступити до подібних, вже заложених або що йно закладуваних, нових запомогових орґанізацій.

Дивні собі люди, ті новомодні спасителї і просьвітителї нашого народа. На устах у них клич: В лучности сила! — а на дїлі: криня та роздори! А наш бідний робітник мусить перенести всьо на своїм власнім карку. Хоробливо амбітні та честилюбиві одиниці користають вповні з нашої несьвідомости, бо тільки між несьвідомими дасть ся вести таку хитру та нужденну політику і тактику. Хтож то буде — питаю ся — оплачувати тих легкодухів, котрі сьвідомо і злобно розбивають нашу єдність, а закладають для себе так звані „плянтаційні позиції”? Кому з нас не ясно, що ті людці, котрим не вдало ся захопити якогось товстого „джабу” при старім Р. Н. Союзї, стараються тепер дїпняти своєї „ідеї” через клевети, кирині та роздори, аби тим способом здобути для себе... жолоб?

Чи не лїпше булоб для нашого народа, якби він гуртував ся в одній великій орґанізації, ніж в кількох малих? Чи не лекше оплачувати один льокаль і одних урядників, ніж три або чотири льокалї і цілу громаду таких же урядників? А яка сила тих „самостійних” орґанізацій на зверх, або таки у їхнїм нутрі? Нехай тільки приключить ся якась більша катастрофа (а в Америцї се на порядку дневнім!) чи то в майнах чи в фабриках, у яких працюють наші люди, — що тоді чекає таку орґанїзацію, хочби вона мала навіть кілька тисяч членів? Одним словом сказати: кріза, страшний упадок! Люди, що належуть до такої орґанізації, лишають ся на леді, без ніякого відшкодованя за свої довголїтнї вкладки, без жадного обезпеченя. Хто тим людям надоложить їх кривду? — Хиба один Бог!... Чейже оставші при житю члени даної орґанїзації не схотять платити по **пять долярів** розмету і то ще на непевний конець!... Зовсїм инакше має ся річ тоді, коли всї люди належуть до одної великої орґанізації, бо чим більше число членів, тим менша оплата і тим певнїйше встоїть ся така орґанїзація перед якоюсь катастрофою.

Я сю справу передумав вже на всї лади і з кождого боку, а результатом мого міркованя являєть ся отсей клич: Люди, схаменїть ся! Схаменїть ся і застановіть ся, чи добре воно розбивати нашу силу на поодинскі гуртки, котрі собі не тільки що не помагають, але ще й поборюють себе взаїмно. Подумайте над тим, чи така робота не заведе нас у безвихідні дебри, у страшну пропасть та до цїлковитої руїни. Не слухайте, люди, тих зарозумілих Моісеїв, котрі водять вас по пустини і обіцяють царство боже на земли, наколи лише станете під їх проводом. Не вірте масненьким словам тих проводирів, бо проповідуване ними царство не для вас, а для них самих, — для тих „патріотників” з грубими животами від нового Союза, котрі за своє орґанізаторство потрафлять брати по 160 долярів місячно, та сьміяти ся відтак в кулак з великої радости, що вдало ся їм дїпняти їхньої мети... Таким примірним орґанізатором є п. Бабій, котрий „заробив” собі в протягу трох місяців 472 долярів народного гроша за те лишень, що розбиває одну орґанізацію в користь другої! От вам ідеальна людина і великий подвижник Союза № 2!...

Ну, а якіж ідеї має той новенький Союз № 3? Такі самісінькі, як і Союз № 2. Вдало ся панам з Союза № 2 дістати в їхні руки задумані ними позиції, то чомуж і панам з Союза № 3 не мала би вдати ся штука! Купити — не купити, а поторгувати можна! Чейже нікому не зашкодить попробувати щастя... В мутній воді ловити рибу легко, а збаламутити наш нарід — теж не дуже трудно. Якжеж тут не користати з людської темноти і несьвідомости!

А ти, бідний і темний робітнику, давай себе водити за ніс, прямуй на сліпо до кошари усяких „орґанізаторів”, оплачуй їх своєю кервавицею і тїш ся, що ти вже не такий дурний, як другі!... Коли промиєш свої заспані очи і узриш себе над берегом пропасти, пізнаєш вовків в овечій шкірі, але тоді буде вже за пізно, бо не кожде лихо дасть ся по невчасї направити.

Кінчу тай кличу: „Пробудїть ся, будьте люде, бо лихо вам буде!!”

Член старого і нового Союза.

Відповідь на статю
„Чи се не хлопоманство?"

В ч. 22. „Заокеанської Руси", в статі під заг.: „Чи се не хлопоманство?", між иншим є сказано, що в відозві пітсбурського комітету фонду ім. бл. п. о. Н. Стефановича „названо всіх тих, які відважили би ся не дати на сю ціль „хрунями", що в дальшім виводі рівнає ся зрадник народу....." і т. д.

Се є лож і то підла, негідна сьвященика.

Прошу ласкаво перечитати уважно відозву, а там вичитаєте таке: „Не вартає той зватись сьвідомим Русином, що пожалує цента на фонд імени бл. п. о. Н. Стефановича". Слова „хрунь" в цілій відозві нема. Безіменний сьвященик, вмавляючи в своїх читачів, що комітет зове тих, які не дають на фонд, „хрунями", хотів збесчестити тойже комітет, а головно мене.

Безіменний сьвященику! Велика є ріжниця межи словом „хрунь" а словами „несьвідомий Русин". Много є Русинів, що не інтересують ся народними справами і тих зовсім звичайно несьвідомими Русинами, а ніколи хрунями; і коли комітет ужив слова „несьвідомий Русин", то нікого тим не образив. Питаю ся: чи такого Русина, що не інтересує ся рідною школою в Галичині і в Америці, можна назвати сьвідомим Русином?

На питанє, звернене до мене, хто вибрав комітет для будови памятника на гробі бл. п. о. Н. Стефановича, сьмію заявити, що мене вибрало всенародне віче в Пітсбурґу, дня 25 червня 1911 і що справа памятника була обговорена ще перед замкненєм віча. Що до комітету ввійшли п. Бучак і п. Норада, а не о. Курилло, не моя се вина. Всі, що були на вічу, могуть посьвідчити, що коли мене вибрано предсїдателем комітету, то я зрікав ся того уряду по тій причині, що справа могла би на тім потерпіти, бо я далеко мешкаю від Пітсбурґа; я зрікав ся свого уряду в користь о. Курилла, але вічевики моєї резиґнації не приняли, і при поновнім голосованю мою кандидатуру приняли одноголосно.

Що до комітету вибрано таких людий, котрі — як твердить „Заокеанська Русь" — не хотіли свому 15-літньому пароханови дати лоти на ґріб, і жалували ризи церковної, то дуже сумно, що Пітсбурчани враз зі своїм парохом зараз на вічу не запротестували проти такого вибору. Щоби справа виснилась, взиваю всіх членів комітету, аби оголосили публично, чи почувають ся до сих закидів.

Рівнож взиваю всіх сьвітських членів комітету, аби очистили ся з инших закидів, їм пороблених, а головно длячого непевні руки нашого касієра, п. Поради. Очистити ся мусите, бо ходить о народний гріш, а гроші народні мусять іти до певних рук, а о скілько я знаю, не заслужив собі п. Порада на такий закид.

В дописи безіменного сьвященика є натяки на те, що я повинен виступити з комітету. Єсли я і о. Ротко виступимо з комітету, чи добре буде? Сьвітські люди поведуть начате діло без нас, а може і проти нас, сьвящеників.

Один ще є закид проти моєї особи, а іменно, що я опустив кілька вечірних богослужень. Сей закид не є в „Заокеанській Руси", але се дійшло до моєї відомости приватно. Всеч. Отче, прошу ласкаво до мене приїхати несподівано на вечірню, а єсли не можете, то попросіть кого, а переконаєте ся, що у мене на вечірні всего кількоро людий, позаяк моя парафія є того рода, що люди мешкають по далеких плейзах; вони на Службу Божу ходять, а на вечірню тяжко їм стягнути ся. В прилученій парохії люди ходять на вечірню, тож я там ніколи не опускаю богослуженя. Але часом так буває, що я відправлю вечірнє богослуженє і їду на віче, як пр. дня 24-го вересня будем на 2-ох вічах, а все таки свій обовязок в парафії сповнив.

Позаяк декому не по нутру, що гроші на памятник треба слати на руки сьвітського чоловіка, тому прошу слати їх до мене, а я зашлю, де треба.

Ніхто за зле не може взяти пітсбурському комітетови, що випередив комітет зложений з самих сьвящеників, бо від смерти бл. п. о. Н. Стефановича минуло вже 9 місяців, а про памятник ніхто не подумав; аж доперва коли пітсбурський комітет порушив справу памятника, — нуже кирнити.

Ми всї Русини, без огляду на стан, повинні жити в згоді, і мене не обходить, чи збирає які вебудь датки сьвітський чоловік, чи сьвященик, коби лише зібрав.

Коли Ви, або хто инший з сьвящеників, хочете заняти ся збиранєм гроший осібно, між сьвященьством, то добре: збирайте, а опісля оба комітети можуть порозуміти ся.

На разі кінчу і прощаю собрату за очерненє, і прошу ще раз всіх членів комітету очистити ся з грубих закидів.

Гроші на фонд ім. бл. п. о. Н. Стефановича, т. є. на рідну школу і на памятник, каплицю на гробі бл. п. о. Н. Стефановича, належить засилати до п. А. Бучака, 1401 Carson St., S. S. Pittsburg, Pa., виписавши чек або моні-ордер на імя: M. Porada.

Се письмо пишу в своїм власнім імени, а не в імени комітету.

Latrobe, Pa. October 5. 1911.

о. М. Данилович,
член комітету фонду імени бл. п. о. Н. Стефановича і фонду будови памятника.

Всенародне віче
в McKeesport, Pa.

Великі всенародні віча в справі шкільних фондів М. Січинського і бл. п. о. Н. Стефановича відбули ся вже майже в цілій Пітсбурщині. Вічевий клич, розпочатий в своїм часї у славнім Пітсбурґу, не минув і нашої місцевости. Дня 24-го вересня с. р. відбуло ся у нас, в Мікіспорті, в церковній галї величаве віче, на котрім було богато наших громадян, і з котрого усї присутні віднесли немалу користь і вдоволенє.

Ціле отсе віче мало такий перебіг: Наради відкрив горячою промовою місцевий парох о. Пеленський, покликуючи на предсїдателя о. Ротка з Карнеґі, Па. О. Ротко, занявши президіяльне місце, подякував за вибір і покликав собі до помочи двох секретарів, пп. М. Сокольського з Мікіспракс, Па. і В. Кочкодана з Мікіспорт, Па. Відтак о. Предсїдатель уділив голосу першому з черги референтови, д. Николаєви Шемерднкови з Мікіспракс, Па.

Сей бесідник говорив про житє та діяльність бл. п. о. Н. Стефановича: представив народови перед очи живу працю покійника на народній ниві в Америці, його безнастанний труд над просьвіченєм меншого брата і його заходи около збираня жертв на фонд Січинського; того нашого народного героя, котрий посьвятив ся за свій нещасний люд і тепер мучить ся за нас в тюрмі на Діброві. Говорив дальше про ті обставини, що спонукали молодого академика до геройського вчинку: про ляцьке ярмо в Галичині, про старокраєву нужду наших братів, про дрогобицьку масакру і инші криваві діла галицьких наїздників. Він пояснював також вічевикам, на яку ціль збирають ся жертви по всіх теперішних вічах в Америці і яку користь приносять рідні школи в Галичині. Фондом бл. п. о. Стефановича, на який саме тепер збирає ся добровільні лепти, віддамо заслужену памать самому о. Стефановичу, як одному з найбільших наших діячів патріотів, а кромі того поможемо нашим старокраєвим родимцям, котрі закладають по всіх більших містах східної, отже руської части Галичини свої рідні школи, бо лише через такі школи можна буде виборoти свому народови волю і долю.

По скінченю сего реферату відсьпівали присутні на даний знак наш національний гимн „Ще не вмерла Україна".

Другий бесідничс, д. Н. Хомиш з Монесен, Па. оповів коротко історію Руси, що стогне тяжко вже поверх 500 літ під страшною кормигою Ляхів. Теперішне положенє галицьких Русинів змалював референт вдатним і цікавим віршом, а закінчив свою гарну промову словами: „Боротьбою до просьвіти!"

Третий говорив п. Якубовський, нотар з Пітсбурґа. Змістом його бесїди була гадка, що правдиву любов до невіджалуваного о. Стефановича покажемо найлїпше тоді, коли возьмемо ся враз до самообразования і просьвіти, бо просьвіту небіщик найбільше цінив і над нею найбільше працював.

Четвертий прийшов до слова о. Данилович з Лейтроб, Па. Се один з тих наших сьвящеників, котрого тут високо цінять і поважають. Він завізвав наперед присутних до відсьпіваня гимну „Не пора". Загреміла могуча пісня і нарід розворушив ся; почув в собі власну гідність і козацьке завзятте. По скінченю сього гимну став о. Данилович казати свою хорошу, трогаючу бесіду. Перейшов коротко цілу історію Руси: говорив про нахабність Поляків ще перед сотками літ, про справи польські і руські від найдавнійших часів, про упадок галицької митрополії і руських парохій, про колишніх наших бояр, котрих Поляки затягали силою в латиньство, а з тим і до своєї народности — словом показав присутним і заслуханим в його бесіду вічевикам живий образ усіх тих лихоліть та кривд, які наш нарід пережив та ще й доси переживає під опікунчим крилом братнього племени. Щоб той образ був повнійший, розказав бесідник про найновійші галицькі події, а саме про справи соймові і парляментарні, про годівлю худоби, про вагу і значінє краєвої культури, яка вже істнує в Чехії і на Мораві, про усякі проєкти збираня жертв на рідні школи в Галичині, про фонд еміґраційний, про славний „wyrób krajowy" галицьких тромтадратів, про ляцьке панованє і про ославлену польську культуру та господарку. Взивав усю американську Русь до дальшого вічевого руху і висказав бажанє, щоб всі члени Р. Н. Союза взяли собі сю справу до серця і щоб помогли своїми датками заокруглити намірений фонд бл. п. о. Стефановича. Свою цікаву і дуже поучаючу бесіду закінчив зазивом до відсьпіваня сокільського гимну „Соколи, Соколи, ставаймо в ряди".

Послідний забрав слово о. Предсїдатель. Він подякував всім присутним за численну участь в вічу, взивав горячо до дальших жертв на рідну школу і покликав до збираня датків: о. Даниловича, о. Цмайла-Кульчицького, о. Пеленського і д. Сову. На вічу зібрано $65·70. Ціле отсе народне торжество закінчено відсьпіванєм гимну „Ще не вмерла Україна", а по сім вдоволені вічевики розійшли ся домів.

Мирон Сокольський,
Василь Кочкодан,
Секретарі віча.

Дорогі Краяни!

Доношу Вам, що коло нашого міста Vegreville, в провінції Альберта (Канада) зелїзнича компанія C. P. R. випустила недавно на продаж свої землї по 11.00 дол. за акер на 10-літну сплату з 6 проц. З гори платить ся 1 дол. 10 ц. від акра, то є $176.00 за кводер секції (160 акр.) і так само що року через 9 літ. Се є дуже легкі условини, бо платячи річно залєдви тілько, що виносив би рент, набуває ся на власність красну землю, на котрій можна дуже вигідно жити. Земля тут чиста, чорна, пісковата, дає ся орати без жадного труду, бо нема на ній ані каміня, ані пнів, ані мочарів. Всюди є подостатком сїна і доброї жерельної води, до ліса по дерево на опал і будівельний матеріял близько, а до міста 8—15 миль.

Се є вже стара руська кольонїя, де перед 10 літами поселило ся звиж 5 тисяч фармерів; суть тут добрі гостинці, церкви, школи, почти і штори Нар. Торговлї всюди по фармах. Родить ся всякого рода збіже і красна огородовина. Один акер видає 30 бушлів пшениці, 40 ячменю, 60 вівса а 200 барабoль. Клімат умірковaний, здоровий, літом не надто горячо і дощ з часта перепадає.

Скоро тілько пустили сї землї на продаж, то сейчас зачали напливати туди анґлїйські фармери зі стейтів і закуповували їх та поселялись між нашими людьми. Вони повідають, що ся земля вартує більше, як та, що її продали в стейтах по 80—100 дол. за акер. Тому-ж наші Русини повинні брати з них приклад і використати сю велику нагоду, і купуючи кусень красної землї, статись вже раз незалежними фармерами і робити на себе і свою родину а не на босів, капіталїстів і трости.

По близші безплатні інформації пишіть до загально знаного в Канадї руського нотара П. Зварича, а він Вам не яко аґент але яко приятель щиро і совісно услужить словом і дїлом. Адресуйте так:

Peter Svarich,
Box 40, Vegreville, Alta., Canada.

Українське видавництво „Ранок"

1. Драгоманов М.: „Старі хартії вільности" 40 коп.
2. „ „Рай і поступ" . . . . 40 „
3 „ „Заздрі боги" . . . . 10 „
4. „ „Швейцарська спілка" . . . . . 10 „
5. „ „Про волю віри" . . . . 10 „
6. „ „Євангельська віра в старій Англії" 5 „
7. „ „Царство Бож. внутрі вас" Толстого 10 „
8. Стеценко: „Прометей", сл. О. Коваленка 45 „
9. „Цілість держави і автономія", Піменової 3 „
10. Лозинський Л.: „Польський і руський рух і Україна" . . . . 35 „
11. „Ревізор", ком. в 5 д. Гоголя, пер. О. Коваленка (2 виданя) . . . . 25 „
12. „Гетьман", опов. Златовратського . . 10 „
14 „Любов до ближнього", жарт. Л. Андреєва пер. О. Коваленка . . . . 10 „
15. Чупринка Г. „Огнецвіт" . . . . . . 75 „
16. „ „Метеор" . . . . 15 „
17. „ „Ураган" . . . . 15 „
18. „ „Сон-Трава" . . . . . . 15 „
19. „ „Білий Гарт" . . . . . . 15 „
20. Коваленко О. „Золотий Засів" . . . . 75 „
21. „ „Срібні Роси" . . . . . . 15 „
22. „ „Спів Соловья" . . . . . 15 „

Видання коштом І. САМОНЕНКА.

23. „Терновий Вінок", Літер. Альманах. під ред. О. Коваленка . . . . 1 к. 25 к.
24. „Горбоконик", казка О. Коваленка . . 20 коп.
25. „Українська Муза", Поетична Антольогія. Під ред. О. Коваленка, 134 поети. 1280 ст. . . . . 2 карб.

Продають ся: „Українська Книгарня", КИЇВ, Безаківська 8; Ідзіковського, Хрещатик 29; Книгарня „Л. Н. Вістника"; в Полтаві — книгарня Маркевича.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

ВІДПОВІДЬ

О. ЗАХАРІЇ ОРУНОВИ, ТЕПЕРІШНЬОМУ ЕПИСКОПСЬКОМУ СЕКРЕТАРЕВИ, НА ЙОГО ПАШКВІЛЬ, ПОМІЩЕНИЙ В „ЗАОКЕАНСЬКІЙ РУСИ" ПІД ЗАГОЛОВКОМ: ХТО Є „ЛЮД", ЯКОГО ГОЛОСИ ПОМІСТИЛА „СВОБОДА"?

Автор сего пашквіля, о. Захарія Орун з великим розмахом і одним почерком пера розбив в пух всіх неблагонадьожних для „Кінського Хрущa" — так він собі думає — та скінчивши висше наведену статю „Хто є „люд" і т. д., потер лівою рукою по молоденькій лисині (о. Орун заледви 3 роки як став сьвященником), відсапнув по важкій праці, всьміхнув ся вдоволений і подумав собі: „Заткали рота мому попередникови тії пітсбурскі ребелянти, але мені ні! Я вийшов горою, я побідив, тепер мені належить ся від „власти" мзда!"

В тім пашквілю, котрий, хто зна, чи вийшов з під пера підписаного автора, бо в наших канцеляриях ел. таке водить ся, що хто иншiй пише, а кого иншого підписує (се sure! на те маємо в руках докази) — наплів о. Захарія таку купу теревенів, що чоловікови, який трошки глибше думає, приходить на гадку питане: Чи той писака кінчив які школи, чи може де з якого дячка, от приміром як Позн. і Пазд., зістав викроплений на попика. Він щось ніби доказує, ніби опрокидає, збиває, а та вся мазанина так тримає ся купи, як батіг з гречаної полови.

Перейдім коротко його „пункта".

В першім „пункті" говорить, що „нам не треба сьвященників, яким надає юрисдикцію „Свобода", але... з юрисдикцією від своєї власти".

Се правда, але щоби „Свобода" надавала юрисдикцію сьвященикам, се чистісінька лож, о. Захаріє, бо если „Свобода" помістить оголошене якоїсь церковної громади, се ще не є знаком, щоб вона, „Свобода", давала сему або тому юрисдикцію. Если прим. в Вашім „Кінськім Хрущику" (Zaokeanska Rusj) адвертайзмує якийсь Стефан або Іван свою бучерню, в якій має смердяче мясо на продаж, то Ви се його добро похваляєте, кажете, що воно є all right! Адже се тілько Ваш бізнес і Ви сей його адвертайзмент, чи то за гроші, чи так собі задля красної пики і очей бучера або бучерки, помістите. Чи не так? Впрочім і се також знає кождий, що такі сьвященики, які без жадних студий стали ся сьвященикамн і дістали юрисдикцію від „правної власти", котра то „власть" нераз перед сьвященьством заявляла, що не має жадної власти, — такі сьвященики мають о много менше значінє від тих, яким би „Свобода" дала якусь юрисдикцію. А таких неуків-сьвящеників, Богу дякувати, маємо вже в Америці аж трох, правда, що один з них вже у Львові „доповняє" браки, але певно, що не в Семинари, тільки десь у Василюкiв, щоб непричком не став мудрійшим від.....

Скажіть но ясно, о. Захаріє, котрі то суть „бунтарі сьвященики", яких „Свобода" боронить? Чи тії, що то по вічах „горлають" — як Ви у своїй статі висловили ся — враз з всілякими презбітеріянами і непевними людьми? Ох, який Ви вузкоглядний чоловік, хоть 16 літ вчили ся! Пійдіть до Анґліків, таки тут в Америці, і учіть ся від них. У них в справах громадянських нема ані лютеранина, ані презбітеріянина (чи якого там иншого протестанта), ані католика, а есть лише Анґлік — Американець. Впрочім скажіть, що ліпше: чи коли нарoд уряджує віча з попами, чи без попів? Загляньте до Ню Йорку поміж „Гайдамаків", та відповідьте!

В другім „пункті" впакував о. Захарія ні сіло ні пало порівнанє з „Народнымъ Домомъ" у Львові, що — мовляв —тому „Народный Домъ" перейшов в руки кацапів, що складало ся на сей Домъ гроші в „непевні руки". (Так бодай я порозумів се порівнанє, бо зі стилізації сего „пункту" трудно ухватити провідну гадку). О. Захаріє, будьте ласкаві вияснити, в який спосіб доказали Ви „Свободою і Союзом ч. 1", що Народный Домъ перейшов в посіданє кацапів! Я такої льоґіки нігде не учив ся. Докажіть се сильоґізмами, бо ми старі, нам вже вивітрило, а у Вас єще всьо в порядку.

До 3-го „пункту". Закидаєте „Свободі", що вона на „Сиротський дім" нічого не зібрала, та питаєте, за чим вона аґітувала. Якраз за тими 3.600 долярами, які на сей Сир. дім вплинули. Сама „Свобода" не хотіла брати в свої „непевні руки" того гроша, який відтак мав би перейти на непевні цілі, та хиба протрішила ся радше, що аґітувала, а що аґітувала — се сам о. Захарія признає, бо каже, що 1 тисячку долярів виаґітувала. Та ще каже, що за таку аґітацію не варта було дякувати, бо се, каже, був її „песій обовязок". Се Вам, о. Захаріє, ділковито здало ся. І Ви служіть та виповняйте свій обовязок по песьому, а пан Вас за се погласкає, та дасть „песю" нагороду.

До 4-го „пункту". Се не піла брехня, що епископ ополячує Русинів, — се суть здогади, потверджені найновійшими фактами (Jersey City), а чейже здогаду не мож назвати підлою брехнею. І се ополячуванє, як Ви кажете, а я справлю: латинізація — по ступає. Ммєте доказ на Jersey City, де в правнім акті названо руського попа „Pastor of Roman Cath. Church". Чиж се не латинщенє руської церкви, де наш епископ підписує ся яко Vicar General, а його сьвященик руський — Pastor of Rom. Cath. Church? Епископ повинен би вже раз знати, що: The Ruthenian Greek Catholic Church strictly speaking is not a Roman Cath. Church of the Greek rite, but it is a Church by itself, which was received, united, adjoined, annexed and incorporated with Rome. (It was not absorbed by Rome!) — Єслиж епископ сего не знав, не мавши часу перестудіювати історії греко-кат. Церкви, а зглядно Унії, то нехай запитає о подробиці не епархіяльного чи диецезального адвоката, але таки звичайного американського добра в Syracuse, N. Y., а його імя Alex E. Oberlander. Він знає історію нашої церкви сто раз ліпше, ніж ті всі, що то всілякі „короткі погляди" та апольоґію свого настоятеля в „Душпастирі" виписували.

На пятий „пункт" відповім так: Ви, о. Захаріє, пишете, чому би Голова руської церкви не міг бути головою організації, — се нічого злого. Алеж накладати на Голову нашої церкви, котра і так має доволі всіляких клопотів, головництво якоїсь сьвіцької організації — се вже не милосердно. Чи Ви не знаєте, що навіть найсильнійша струна лопне, як її занадто натягне ся? А повязана струна — чи буде грати?... Кажете дальше, о. Захаріє, що „до руської зверхности Русини зі „Свободи" не привикли, лише до батіжка чи палиці панського наставника". Та воно, бачите, все таки приємнійше, як чужий бє за дармо тим батіжком чи палицею, і більше оправдане, ніж дістати позаушника також за дармо — від свого.

На шестий і семий „пункт" відповім разом. Кажете, о. Захаріє, що в Філядельфії школа єсть і має 52 дітий, учителює п. Кацюбінський, і т. д. Спитаю Вас, о. Захаріє, від коли ся школа істнує? Чи не від тоди, як в „Свободі" в послідних числах було порушено сю справу? Бо я минувшого року шкільного (1910—1911) школи не видів. А чейже епископ не від року в Філядельфії, та ані не можливо, щоб доперва з приходом епископа діти зачали рости? Минувшого літа було троє дітий, які учили ся в закристії, і то всі троє одного робітника. Та аж тепер хвалите ся школою? А що робило ся через 3 роки? Чи може дітий не було? Ні, діти були, але принуки не було, помимо того, що заложено якусь „Просьвіту" з її пасинком „Школяриком", якиій і сьвіта божого не увидів. Кажете, що на тую „Просьвіту" і на того „Школярика" не вплинуло навіть і 100 долярів. О. Захаріє, як у Вас є ще хоч крихітка чести, то засороміть ся, бо в тім случаю правда вже таки зовсім обернула ся до Вас плечима... Я не кажу, що Ви брешете, але для Вашої власної цікавости раджу Вам відшукати 11-те число „Душпастиря" з 1909 року, а згідтам довідаєте ся і переконаєтесь, що Ви грубо надули читачів своєї статі. От бачите самі, що то значить, як гроші складає ся у невластиві руки.

За 191.72 долярів, які опубліковано в наведенім мною числі „Душпастиря", можна було видати „Школярика" такого обему як „Заокеанська Русь" принайменше в 3000—4000 примірниках. Не крутіть, що ґазетки для дітий, „Школярик", не було за що видавати, але скажіть щиро, а як не можете, то я Вам поможу: тії, що брали ся до сего, хотіли бачити зиски єще перед появою „Школярика". Та се вже лишім, а ідім дальше.

Що кождий, як Ви делікатно кажете, „ревів", що руський епископ для Русинів, се правда, бо прецінь не для Поляків його тут вислано. До чого Ви се верзете, о. Орун? — А як епископ взяв ся до роботи, відступили" — говорите. Скажіть мені, які то патріоти відсунули угорських Русинів від епископа? Чи не тії, що то днесь з червоними підгорлями грають ролі „дзєканів", „каноніків" і „совітників"? Видко, що коли їх епископ наділив тепер почестями, то не за дармо. Так йому хотіло ся відділити угорських Русинів від галицьких. Отсе плоди праці тих „щирих" дорадників епископа. А чому з того вийшли лихі плоди? — Бо сліпий сліпого не повинен водити. До якої „роботи" взяв ся епископ? Хиба до такої, що після волі сліпих зачав сьвящеників муфувати, а непослушних суспендувати. Ви, о. Орун, не були ще тут тоді, коли епископ заманіфестував ся Українцем, і до того „Українця" прилипли з душею всі майже Галичани; і угорські Русини (хоть не Українці) горнулись до него думно і певно не з бізнесу. А пак не „задля бізнесу" відступило се „патріотичне духовеньство" свого Владику — як Ви в читачів „Заокеанської Руси" вмовляєте — але зачерез бізнесовість... та не свою. І се стало ся зовсім случайно, бо не маючи опори у свого „Батька", мусіло хе католицьке духовеньство удавати са до католицьких епископів, хотяйби і Айришів. Чиж се гріх, отче Секретар, то се у Вас по хрунівськи? Добрий з Вас католик! (Цікаво знати, як о. Орун називає поступок епископа, котрий ходив до айриского біскупа в Ню Арку і записав на него руську джерзисітську церкву? — Пр. Ред.)

На такі інсинуації, як лизанє рук Платона і презбітеріянів, не варта навіть відповідати.

Кличе дальше в своїм сьвятім обуреню о. Секретар: „Хто дув ся? Хто хвалив ся? — Так, панове, ви хруні, хруні, і ще раз хруні!" Я не дуже давую ся молоденькому о. Секретареви, що уживає таких делікатних слів, аби виплювати всю свою жовч на тих сьвящеників, які по вічах „горлають", „ревуть" і центи на памятник пок. о. Стефановича та на „Рідну Школу" в старім краю збирають. Єсли вільно панови таких крепких слів уживати і аплікувати їх не тільки до одиниць, але й до цілого народу руського, і то письменно, то чомуж би цуценятам не вільно було гавкнути?

Далі говорить о. Захарія: „Панове! У Вас розуму відай крихітки не було, Ви його дістали вже з долярами!..." Дякуємо Вам, о. Захаріє, що признаєсьте вам хоть тіцько, що ми розум з долярами дістали. А Ви? — Ви його з долярами утратили!

На дальші немудрі виводи о. Зах. Оруна навіть не оплатить ся відповідати. Радивбим Вам лише, о. Захаріє, уживати менше паприки і перцю, а більше розваги. Наложіть собі на свої очи окуляри, тілько не зелені, то будете писати розважнійше, як пристоїть сьвященикови, котрий вчив ся аж цілих 16 літ. З окулярами на очах Ви мабуть будете трохи яснійше понимати ті всілякі річи, яких Ви доси не мали нагоди бачити у філядельфійській клітці.

Сем.

Під осуд народа.

Перешкоджений слабостию своєї жени і перепровадженєм на нове місце, не мав я часу взяти за перо, щоби розказати про найновійший подвиг нашого епископа, котрий найліпше сьвідчить, до чого наш епископ здібний, та як поступає зі сьвящениками, котрі були і є віддані справі церковній і народній цілою душею.

Аби річ докладно зрозуміти, мушу розповісти про свій побут ту в Америці і про свою трилїтну роботу для церкви і народа. Прибувши до Америки 1903 р., кинули мене найдальше на вести. Так в St. Louis, Mo. як і в Desloge, Mo. панував тодї між парохіянами неспокій, а головно в Desloge, де наші вороги спалили нам церков. Але я тим всім не зразив ся. З нараженєм власного здоровля а навіть житя, ходив я день в день поміж людий, переконував їх, успокоював, заохочував, і не уплив єще рік як на місце спаленої церкви мав я красну муровану, а так в одній як і другій парохії запанував цілковитий спокій. Нарід видів, що я не лиш вмію в церкві проповідувати, але і після того й сам поступати! І за мою працю полюбили мене мої парохіяни так, як жадного там сьвященика! Сьміло скажу, що нарід гордив ся мною, а чужі завидували йому. І в спокою, без заворушень, перевів я запис двох церквей — а сам архіепископ St. Louis-кий висловлював ся про мене з найбільшими похвалами! Та й епископ Стефан С. Ортинський мусів узнати мою роботу за пожиточну, коли іменував мене своїм совітником і деканом, хоть я о ті титули анї не просив анї не убігав ся, бо уважав і уважаю їх серед наших обставин за сьмішні!

По двох роках переніс мене епископ на мою власну просьбу до Mc Adoo, Pa., для поратованя здоровля моєї жени. І тут я своєю щирою працею з'єднав собі любов народа і допровадив до того, що з тих так страшно і чорно змальованих кураторів мав я найбільшу поміч в парохії. І переконав ся я, що се люди чесні і дбаючі о добро своєї церкви, лиш хотїли бачити добрий провід!

Та будучи близше епископа і близше осередка нашого церковного житя, став я роздумувати над причинами того смутного теперішного положеня нашої церкви і шукати доріг, як би то вже раз в тій нашій нещасливій церкві запанував спокій, мир, згода, любов Христова. Аби до сего дійти, став я розпитувати про причини тої незгоди. І питав людий своїх і чужих: питав тих, що стояли і стоять близько епископського трону і суть нинї його підпорою; питав висших і низших наших достойників; питав і противників — і всї вони без розбору (єсли того треба буде, наведу імена і місця, де ми про тоє говорили) заявляли менї,, що в тім сам епископ є богато винен і єсли так дальше піде, то буде єще гірше; лиш не знали, а скорше недовіряли, чи тому нещастю вже буде мож запобічи, та чи епископ схоче послухати їх рад і змінити свій дотеперішний спосіб поступованя.

Бо на простий здоровий розум взявши, єсли нпр. якийсь сьвященик перебуває на однім місци через 4 роки, і хоч би він мав не знати яких ворогів вже наперед до себе ворожо настроєних, то єсли він схоче бути дійсно сьвящеником і мати на серцю добро св. Церкви і повіреного йому народа, а не своє власне, а при тім єсли буде мати такт — знати як поступати, то неможливою річию є, щоби він не з'єднав собі народа. Нарід без ріжниці партій, побачивши його добрі діла, а не пусті лиш слова, полюбить його і вороги будуть його поважати. А єсли такий сьвященик, не тілько що не встанї успокоїти людий, завести лад в громадї, але за него і через него повстають єще гірші непорозуміня, сам стає в ненависти у парохіян — то кождий здоровомислячий чоловік мусить признати, що або такий сьвященик не доріс до свого становиска або є злим сьвящеником, і єсли має віру в Бога і знає, яким гріхом є соблазнь, то повинен уступити а в другім місци поступити так, щоби до того самого і там не прийшло. А єсли то всьо приложимо до нашої Церкви в Америцї під управою нашого епископа, єсли згадаємо за ті неспокої, сварнї та біятики по парохіях, за ті дробленя парохій і народа, за ті замиканя церков і відправлюваня Служб Божих при асистї полїсменів, передше не чувані, за той перехід на православє — а все те в великій части через форсовний запис церков, — то кождий безпартійний чоловік, призадумавшись добре над всїм, мусить признати, що абсолютно неможливою річию є, щоби всї прочі були винні, лиш голова, коло котрої всьо обертає ся і котра всїм розпоряджує, була тут без вини.

А що я говорив з другими сьвящениками о тім смутнім станї нашої Церкви та радив ся, як би то можна завести в ній иньший порядок, відповідний гідности епископа і добрий сьвященикам і народови, то наш епископ взяв менї се за великий гріх против народа і церкви, і щоби позбути ся мене раз на всегда легким способом, присилає розпорядженє, щоби я в тій хвили забирав ся до старого краю! під власть краєвого епископа! — а за причину сего подає, що я „невдоволений з тутешних порядків“ — отже „для мого власного спокою“ (що за іронія!?) каже менї іти звідси! Епископ знав дуже добре, що я був по таких парохіях, де не міг наскладати гроша (бо зрештою не для гроша прийшов я сюда), а до того знав дуже добре, що я маю хору жену, котра недавно перебула тяжку операцію, на яку я мусів задовжити ся, та що я маю двоє маленьких діточок, вибрав собі як раз мене на жертву своєї пімсти і без найменшого розсліду видав такий строгий „указ“. І Владика навіть не застановив ся над тим, за що я сам переїду через воду, що зроблю зі своїми малими діточками тай з хорою женою, але впрост: Забирай ся звідси, най і духом твоїм не пахне! Не маєш гроший, так револьвер в руки і кулька в лоб, або ще танше — з моста та в воду, то діти дістануть асекурацію по тобі, а єсли маєш віру в Бога і боїш ся гріха, так скидай реверенду і йди до майнів, а я на твоє місце маю богато ріжних недокінчених і Бог зна яких, що й імени свого встидати ся мусять!... То вже не кара, але пімста і то низька пімста!

Та ні! Був бим сказав неправду, бо епископ, посилаючи менї на карк о. Боярчука, жалував дуже моєї хорої жени і в своїм милосердію позволив їй самій лишати ся в Америцї аж поки не подужає, лиш най я забираю ся! На сьміх то виглядає, єсли би не було печально! І з чого має жити жена з двома малими дїтьми, а до того сама хора? Чи має йти під чужі пороги або плоти і там чекати, поки з голоду не згине, та не перенесе ся там, де вже нїсть болїзни і де вже цілковито здорова буде? А що стане ся з дїтьми?.... А може вона має іти до кого за господиню.....? Бо се тепер також „добре становиско“, маюче перед собою „красну будучність“!... Дійсно, широке і глубоке серце має наш епископ, та не милосердія, але пімсти і пімсти не людської! Та лиш одно нещастє епископа, що суть ще сторони, де його необмежна власть єще не сягає!

От таке то діє ся! Сьвящеників, котрих нарід не любить, через котрих в парохіях неспокої, котрі своїм житєм дають соблазнь своїм вірним, котрі мають свій особистий матеріяльний бізнес, понижують ся, підхлїбляють ся Владицї, та лиш при помочи насили-поліцаїв можуть приносити Богу жертву, (чи вона приятна, то велике питанє) — таких Владика попирає, такі відай йому до ґусту, їх похибок нї не хоче видїти, нї їх за се не карає, але відай за щось доброго уважає; — але тих, котрих нарід за їх щиру працю для церкви і народа любить, котрі ведуть примірне житє, котрі хотїли би положити конець тому скандалови в нашій церкві, — таких тут не треба, такі проч звідси, бо псують „інтерес“ другим!

о. Дмитро Хомяк,
совітник і декан на вестах, а теперь віцедекан в McAdoo, Pa.

Примірне Братство.

Від уряду Братства „Рицарів сьв. Ґеорґія” в Рочестер, Н. Й. дістаємо слідуюче письмо з просьбою о поміщенє:

Як відомо, в Пітсбурґу завязав ся комітет для збираня жертв на фонд імени бл. п. о. Стефановича; фонд сей буде ужитий на цїли „Рідної Школи” в Галичинї.

Всїм звісно, що цїль, на котру сей фонд призначений, єсть висока і взнесла; відомо також всїм, яку борбу провадять наші братя в старім краю з противниками нашої рідної школи.

Щоби показати любов до свого рідного краю не словом а ділом; дальше, щоби поклонити ся памяти таких людий, до яких належав бл. п. о. Стефанович, — Братство Рицарів сьв. Ґеорґія в Рочестер, Н. Й. на місячнім мітинґу дня 8-го с. м., на внесенє п. І. Паснака, ухвалило жертвувати зі своєї каси квоту $25.00 на фонд бл. п. о. Н. Стефановича, і сею дорогою взиває також до зложеня відповідної квоти слідуюче Братство і Сестрицтво:

1) Братство сьв. Йосафата, від 217. Р. Н. Союза, в Рочестер, Н. Й.

2) Сестрицтво Непорочного Зачатя Пр. Д. Марії, в Рочестер, Н. Й.

Згадане Братство і Сестрицтво обовязані суть в як найкоротшім часї, після своєї можности, виповнити сей обовязок.

Подаючи отсе до прилюдної відомости, сподїємо ся, що так Братства, як і поодинокі особи, котрим добро і просьвіта нашого поневоленого русько-українського народа лежить на серци, вступлять в слїди нашого молоденького Братства, і тим покажуть цїлому нашому загалови, що вміють постояти за такі цїли, як фонд „Рідної Школи” в старім краю, а також уміють поклонити ся памяти такого чоловіка, яким був бл. п. о. Н. Стефановича.

За старшину Братства Рицарів сьв. Ґеорґія в Рочестер, Н. Й.

Данило Шурґот, почетний голова.

Надіслане E191

Отвертий лист до парохіяльного комітету руської, гр.-кат. церкви сьв. Георгія в Ню Йорку, Н. Й.

Дня 7-го жовтня с. р. відбув ся місячний мітинґ товариства „Просьвіта“, відділ 204 Р. Н. Союза, в Ню Йорку, на якім прочитано запрошенє нюйорської парохії ім. сьв. Ґеорґія, до взятя участи в торжестві благословеня нового храму.

По прочитаню сего запрошеня на внесенє одного з членів прочитано також з 40-го числа „Свободи“, статю: „Криваве сьвято Воздвиженя Чесного Хреста в Jersey City, N. J.“ Обі сї справи докладно передискутовано і по зрілій розвазї ухвалено такі резолюції.

1) Товариство „Просьвіта“ в Ню Йорку висказує погорду таким нашим сьвященикам, що хоч оплачувані гірким народним грошем, допчуть ногами права і слушні домаганя сего народа, та коли він впімне ся за собою, замикають його по вязницях і волочать по судах.

2) Товариство „Просьвіта“ відчуває вповнї біль джерзисітських Родимців, висказує їм і їх родинам своє співчутє по причинї масакри на дни 27-го вересня с. р., та шле горячі слова заохоти до витревалости в дальшій борбі о народні права.

3) Товариство „Просьвіта“, з причин поданих в двох попередних точках, ухвалює одноголосно не брати участи в торжестві нюйорської парохії ім. сьв. Ґеорґія.

З А У Р Я Д:

Печать: Укр. Тов. Просьвіта, з'орг. 9. 2. 1908. Ukr. Knowledge Society, New York.

Йос. Хомів, предс.,
Гр. Кладек, кас.,
Ів. Жовнір, секр.

Подяка.

Отсим в імени Комітету фонду бл. п. о. Н. Стефановича складаю сердечну подяку п. Михаїлу Андрец, що на хрестинах у п. І. Кравчука в Crompton, R. I. зібрав на висше згаданий фонд $5.10. Жертвували по 1 доларови: Михаїл Андрец і І. Кравчук; по 25 цнт.: М. Пилипців, І. Чехут, Т. Андрухів, С. Пригарський, С. Мускалюк, П. Ковалюк, Ф. Тимошек, М. Мартинів, В. Яремко і Г. Якимець; П. Стриховський 15 цнт.; по 10 цнт.: В. Салагуб, Д. Дячун, А. Длуґош і Т. Вілецька; В. Федорович 5 цнт.

Гроші сї зістали заслані до п. М. Поради, касієра фонду ім. бл. п. о. Стефановича.

Слава Ісусу Христу.

За Комітет

о. М. Данилович.

Церков в Обурн, Н. Й. має на продаж престіл і кивот з старої церкви. Престіл і кивот ще в добрім станї, а цїна невелика. Зголоситись до Петра Шевчика 53 Pulsifer Str., Auburn, N. Y.

Іспитований дяко-учитель, з теноровим голосом, котрий може провадити хор і школу для дїтий, як також уладжувати аматорські представленя, пошукує посади. Голосити ся на адресу: Mich. Kuczer, c|o „Swoboda“ Jersey City, N. J.

Пошукую свою сестру Теодозію Сосенко, котра перебувала тому три роки в Allegheny коло Пітсбурґа. З дому вона зовесь Теодозія Дрібчак. Пошукує її сестра Анна Хома, 24 Adams Str., Newark, N. J.

Голоси люду

в справах церковних і парохіяльних.

1.

Jersey City, N. J.

(Докінчене).

Полягаючи на урочистім запевненю о. канонїка Чаплинського, що тойже виєднає парохіяльній депутації авдієнцію у епископа С. С. Ортинського, на тімже мітінґу порішено спробувати ще раз щастя. Вибрано делеґатів, дано їм відпис протоколу з парохіяльного мітінґу (сей протокол подано в попереднім числї) і казано їм ждати на відомість від о. Чаплинського. В пару днів о. Чаплинський дійсно повідомив делеґатів, що жде на них, аби з ними явити ся на авдієнції перед епископом.

Делеґати поїхали. Поїхали певні того, що коли до сеї пори гр.-кат. епископ ніяк не хотів припустити перед своє лице хлопську депутацію, то може хоть тепер зробить виняток у своїм поступованю, коли депутацію представить його канонїк. Та опять „не так склалось, як гадалось". Завзятість князя церкви не позволила навіть вислухати скарг-жалів його народа. Правда, тим разом вже не говорено в епископській канцелярії делеґатам, що не знають де подів ся Владика, але за те їм катеґорично осьвідчено, що „Владика не хоче зійти до них, бо боїть ся, аби не випав з рівноваги!..."

Яка іронія! Князь церкви, наслїдник Божественного Учителя, воплочене смиренности і кротости „боїть ся зійти" поміж своїх вірних, аби „не стратити рівноваги"!... І то по якій причинї? Лише тому, що ті вірні, наче діти до батька прийшли до нього, аби пожалувати ся, аби сказати: „Нам кривда діє ся, Владико! Ми не заслужили на таке згірдне, нелюдське трактоване. Ми прецінь тільки люди, і тому, коли ми несьвідомо в дечому поблудили, научіть нас, а не карайте, навіть не вислухавши передше! Простіть нам наш несьвідомо зділаний гріх після слів молитви, яку щоденно відмовляєте..."

Епископ не спроміг ся на сю чесноту, що є основами Христової науки, а якої вимагає ся від кождого навіть сьвітського християнина. Він наче цар російський, що тремтить перед своїми „вірними", сховав ся на піддашу своєї палати, а делеґатам вислав лиш письмо, повне наруги над тим, що острим терном впило ся в душу народа. Ось се письмо, якого вже сама адреса говорить сама про себе:

„До комітетових Російскої гр. кат. Церкви сьв. Ап. Петра і Павла в Jersey City (Russian gr. kath. Church of St. Peter and Paul)

Philadelphia, Pa. 19. Sept. 1911.

З уваги, що делеґати з Джерзи Сіти не довіряють секретарови Епископскому, якоби відповідь подана їм не була відповідию Владики, проте сю відповідь подає ся їм на письмі:

1) На жадане, щоби Владика передав Церков Джерзисітску на Russian gr. cath. Congregation відповідає ся: Владика не може ніякої церкви віддати Росиянам і з Росиянами не має нїчо до діла.

2) На заяву, що не хочуть бути римо-католиками відповідає ся: Владика похваляють Русинів, котрі ся вірно придержують свого обряду і почитають та слухають своєї власти церковної свого обряду.

3) На закид, що Владика недотримав слова, котрим з'обовязав ся передати Церков русько-католицкій громаді в Джерзи Сіти, відповідає ся що: Виказ рекордів deed-ових в Hudson Co. New Jersey стейту сьвідчить виразно, що Владика свого з'обовязаня дотримав. Церков єсть переписана на Руську гр. кат. Громаду в Джерзи Сіти (Ruthenian gr. cath. Church of Saints Peter and Paul, Jersey City, N. J.

4) На закид чому Епископ латинський фіґурує на чартері нової Конґреґації відповідає ся: Епископ руський вніс в р. 1910 біл до леґіслятури стейту N. J. о самостійність руской гр. кат. Церкви в тім стейтї. Проти сего білу внесли протест самі Русини і недопустили, щоби руська гр. кат. Церков в стейтї N. J. мала права рівнорядні з прочими Церквами католицкими. З тої причини принято дочасно чартер Церкви для громади руської гр. катол. в Джерзи Сіти N. J. на підставі істнуючих стейтових прав для Церкви католицкої в стейтї N. J. Скоро біл внесений Епископом зістане принятий — тим самим принятий тепер дочасно чартер перестане істнувати і перестане фіґурувати на нїм імя дієцезального лат. Епископа. А щоби знова наша Церков стояла під параґрафами, під котрими гуртують ся всїлякі некатолицкі і нехристіяньскі віри і Сосайди, до такої ганьби Епископ не може рук прикладати.

5) Що до жадання, щоби Владика усунув з Джерзи Сіти теперішного сьвященика відповідає ся: Без причини канонїчної не можна самовільно усувати сьвященика, тим більше, що громада не підносить проти сьвященика жадного закиду, хіба той оден, що не хоче тримати з Росиянами, до яких себе делеґати і їх висилаючі причисляють.

† СОТЕР *Епископ.*

Розбирати або відповідати на сей лист, не тут місце. Та й се бувби зовсїм даремний захід. Нестійність і тенденційне натягнене в тім листї тверджень, суть аж надто ясні. І всякий, хто задав собі труду і прочитав нашу допись з послїдних двох чисел „Свободи", сам потрафить виробити собі осуд, де лежить правда, а де насильство, та сам також найде підходячі зислови, відповідно називаючі і кваліфікуючі діраві твердженя повисшого листу.

Делеґати, як з кождої поїздки до епископа, так і з тої вернули з нічим. З нічим, то значить, що вернули, не поладнавши діла, бо під иншими зглядами вони вернули незвичайно богаті: вони мали ту сьвідомість, що показали ся, хоч самі сьвітські люди, лїпшими християнами від християнського архипастиря; хоч сей не раз і не два „вибив їх по однім лици", вони прийшли до нього і „наставали друге". Вони збогатили ся ще і тою наукою, що научили ся від шляхтича і пана, як не належить поступати, щоби бути гречним і вічливим. Вони остаточно і навчили ся в дечому, бо переконали ся, що всї солодкі слова, всї золотоусті бесїди, се лож і брехня, — єсли їх не диктує серце, лиш бізнес... І тому не даром викинула парохія гроші, посилаючи десять разів своїх делеґатів, хоч вони й нічого не зробили.

Зараз першої неділї по повороті делеґації, уже з кождого руху о. А. Улицкого мож було пізнати, що тепер він є босом, він є паном, а „фольки" мають лиш смирно стояти коло порога. Річ природна, так як уже здавна водить ся у нас, так само і в сю неділю головними особами в церкві були спроваджені о. Улицким детективи. Однак сим разом о. Улицкий придумав їм неабиякий „джаб": казав іменно детективам бути колекторами церковної офіри. На щастє, сї мали крихітку більше моралї від roman-catholic-pastor-а, та відказали ся, говорячи, що аж таких прав, які їм приписує о. Улицкий, вони не мають. Що більше, вони поспитали того добрягу, якого поставив коло дверий о. Улицкий, чи він є парохіянином церкви і чи належить до її уряду. Сердега, видно не мав ще нагоди як слїд перестудіювати усеї єзуїтської моралї, і добродушно відповів на запит, що він що й но не цілих два тижні тому, як приїхав з Пенсильвенії. Як такий, річ природна, він не мав права в чужій церкві, находячій ся до того ще в чужім для нього стейтї, сповняти функції урядника. І тому детективи відмовили ся функціонувати в користь о. Улицкого при відбираню церковних офір. На таке заявив тодї о. Улицкий, що Сл. Божої не буде відправляти, і забрав ся домів. З отсього поступку о. Улицкого виходить хиба аж надто ясно, що йому зовсїм не лежало не серци сповнене свого обовязку, то є подане духовного корму вірним, але лиш зібране гроша від тих вірних; коли вийшло, що він того гроша не буде міг дістати у свої руки, тодї о. Улицкий махнув на усе рукою. Честь таким ревним душпастирям!

Се було в недїлю. На другий день, в понедїлок, зараз з раня привів о. Улицкий опять двох детективів. Сї, на звернений до них запит зі сторони парохіяльного уряду заявили, що їм казано пильнувати церкви, аби із нього не виносив хтось чогонебудь. По полудни, коло 4-ої години, о. Улицкий явив ся в церкві в товаристві шлюсаря, та став відбивати старі замки а вставляти нові, принесені зі собою. На вулици счинив ся заколот. За пару хвилин, на вість про насильство, яка летом блискавиці облетїла місто, перед церквою зачорнїло від людий. Збігли ся не лиш Русини, але і чужинцї. І вони дізнавши ся про що йде річ, лиш раменами здигали на таке диво. Деякі з парохіян таки не витерпіли, і перескочивши через желїзну огорожу, бічними дверми дістали ся до нутра церкви, щоб на місци заявити рішучо о. Улицкому, що він не має ніякого права так поступати. На представлене одного з парохіян, звернене до о. Улицкого в найчемнїйших словах і найприличнїйшій формі, о. Улицкий штовхнув його в груди з такою силою, що той поточив ся під стїну. Се побачив один з лоєрів, що заступають парохіян, а який переходячи случайно попри церкву, та бачучи здвиг народа, відразу догадав ся, що тут діє ся щось не добре; і він тодї приступив до о. Улицкого і заявив, що його арештує. О. Улицкий побачивши, що не лиш з самими „фольками" справа, відразу змяк. Сейчас згодив ся казати приправити до церковних дверий старі замки, а нові, принесені зі собою, віддати до рук лоєрови. Так і стало ся, і тодї парохіяльний лоєр відступив від арештованя о. Улицкого. Що більше, на усердну просьбу о. Улицкого він особисто відвів його до його недалекого помешканя, позаяк згромаджена перед церквою товпа, мимо присутности капітана поліції і двох поліціянтів, сим поступком о. Улицкого була так розярена, що сей обавляв ся вийти з церкви на вулицю, та перейти яких 15 кроків дороги, до свого помешканя. Лоєр взяв о. Улицкого під руку, і відпровадив його до помешканя.

Річ природна, з того вийшов величезний скандал; ся подія служила кілька днїв у місті загальним предметом розмов та всїляких толків, а для людий з гумористичним талантом, і предметом насьмішок з нашої церкви.

Вечером того-ж дня, перед церквою з'явив ся опять новий детектив. На запит одного з членів церковного комітету, він заявив, що після його нюарський айриський біскуп теперішний властитель руської церкви в Джерзи Сіті. Він має з біскупського рамени пильнувати, аби ніхто не зміняв при церковних дверях замків: ні о. Улицкий, ні парохіяни. І детектив пильнував церкви цїлісїньку ніч, він на крок не відступав від нької і коли ранком о. Улицкий прийшов під двері, здав йому рапорт, що через ніч ні жива душа не наближала ся до церковних дверий і все є в найлїпшім порядку. Якеж однак було здивоване так о. Улицкого як і добряги детектива, коли побачили, що таки якимсь чудом замки змінили ся. І се чудо по нинїшну днину остало не розвязане.

Парохіяльний комітет пораз — не знати вже котрий — віднїс ся з письменною просьбою до Владики, аби усунув о. Улицкого. Епископ з засади зіґнорував однак і се письмо. Тодї комітет вручив о. Улицкому письменне виповіджене місця, заосмотрене усїми підписами і печаткою. О. Улицкий документ відібрав і остав дальше, мимо того, що уже від двох недїль церква зачинена і він не має до нької вступу. О. Улицкий з впертостю дійсно до подивлюваня, накидає ся силоміць дальше парохії, а не могучи дістати ся до церкви, дає шлюби, хрестить і т. п. у своїм приватнім мешканю. А оногді звінчав одну пару в айриськім костелї, щоб і дїлом задокументувати, що він не узнає ніякої ріжниці між руським гр. кат. сьвящеником roman-catholic pastor-ом.

Ось таке то наше горе. „За моє жито, ще меме й бито", говорить народна пословиця, і вона як раз підходить до нас, джерзисітських Русинів. За наші кроваві рани, за наші труди і мозолї, серед яких ми мусїли видирати наше майно з ворожих нам рук, удостоїли ся таки від своїх рідних такої заплати.

Бог однак видить наші чисті серця і Він знає, що не нашим мотивом є лакімство і охота наживи. І тому ми, уповаючи на Його поміч, сьвято в се віримо, що наша слушна справа мусить таки побідити, так як добро побіджає зло, як день покоряє темну ніч.

На разї кінчимо, а що принесе будучність, не забудемо подїлити ся тим і з нашою читаючою публикою.

Парохіяни в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Стефан Ковалїв.

АМЕРИКАНСЬКА КРИСАНЯ.

(Конець.)

III.

Діждав ся маленький Стефан Пелехатий обітованої днини. Скоро світ зірвав ся з постелї, лазив за мамунею мов сновида і жебонїв постійно: Вбирайте!... вбирайте!... вбирайте!...

— Чи пригадав би хто таке покаяніє — говорила знетерпеливлена мати і „вбирала", строїла свого Стефана, щоб тілько не нудив, не докучав, не сушив її журну голову. Дала Стефанови нову біленьку сорочечку, новенькі штанчата, чорну барханову кацабайку і торбу з новим Букварем перевісила йому через плече не на будь якім шнурочку, а таки на жовтій крайці, право тайстру мисливську.

— Ну, а тепер дайте крисаню — допоминав ся малий настирливо.

— Та пожди ще. Де так рано полетиш? Панї учителька ще спить.

— Дайте крисаню!

— Май милосердє, хлопче... Пожди ще аж машини на шесту затрубять, аж татуньо конї з нічлїгу приведе.

— Дайте, мамунцуню, крисаню!

— Господь святий з тобою!...

Помітила мама, що з упертим хлопцем іще до гріху доведе, заложила йому на голову американську крисаню і вивела за ворота, хоче вести дальше, а він нї...

— Лишіть ся, мамунечко, я сам знаю, де школа. Я не хочу, щоби тїтчина Паранька говорила, що менї воджія потреба.

— То йди сам з Богом в путеньку щасливу. Тілько тям собі, не задержуй ся по дорозї і не залізь в яку баюрище, бо в тебе то не тяжко.

Попращав Стефан мамуню, пустив ся сам до школи. Йде дорогою, живої душі не видати, тілько у воздусї розлягає ся клепанє кіс по полю.

— Відай за вчасно — думає Стефан — коли чередар іще не трубить. Шкода, що я не послухав мамунї. А може би ще вернути ся? Нї, таки піду. Йде, та йде, аж йому навкучилось; приходить під ворота шкільні, хоче отворити, замкнені! Ворота справдї немудренні, бо тілько мотузками до стовпчиків привязані, але все замкнені. — Коли привязані, то треба розвязати — думає Стефан і розвязує. Розвязав один мотузок, розвязав другий нисше, пробує, нї, не отворять ся; тілько дрібку верхом подали ся. — Треба ще й з другого боку розвязати — розумує хлопець і розвязує. Тілько розпутав горішний мотузок, а ворота бабавх! упали на землю, завалила ся шкільна брама. Хотїв же Стефан ту браму піднести і таки підніс одну меньшу і другу більшу половину, поставив бережно при плотї і сам пішов шкільні двері отвирати. Але тут уже діло не удало ся; двері шкільні були замкнені лїпше, ніж ворота. Калатав закруткою, тиснув, напружав ся, не отворив. Сїв під дверми, став дожидати, аж надійдуть другі школярі. Тимчасом зняв крисаню з голови, любує ся, подивляє. — Чи дідунева була колись така гарна? — питав себе. — Я дідуневи сказав, що їх крисаня нездала, а вони менї відповіли як? Що моя там пустила ся, звідки їх вернула. Абож їх крисаня ходила до школи? Нї, таки їх не була така ладна і не мала нї таких червоних шнурків, нї такої китиці золотої, нї спряжки блискучої з кругленьким зеркальцем. Як раз з того зеркальця відбило ся сходяче сонце і просто себе, під кущем рожевим у тїни показало ся ясне кругле очко, чудесне маленьке сонїчко. Рушив знов крисанею, срібна лента опоясала весь кущик і щезла. В тій хвилї задуднїло щось мов поїзд тяговий, приперті до плота ворота повалили ся на землю. Стефан глянув на повалену шкільну браму, всміхнув ся. Писарів веприще, мов трилїтна тирольська ялївка, влетїв на подвірє, в миг зірвав якусь стару веретище з плота, дер кливаками, розмітував довкола, фучав, гороїжив ся, потрясав тяжкою головищею.

— Уже й ту тї занесло, мерзавче поганий — говорив гнївно Стефан до великанської безрогої породи. — Дали би тобі дідуньо дерти таку добрісїньку верету. Почіхрали би по макітрі ціпом, як колись тут у нашій стодолї. Всипали би вони тобі, всипали...

Бутний звір того не слухав. Подер верету на дрібні шматки, перелетїв кілька разів колесом по шкільнім подвірю, пустив ся стрілою просто д Стефанови, вирвав йому з рук американську крисаню і пігнав звиваючи на вулицю.

Переляканий хлопець нежданною пригодою закричав не своїм голосом.

Вибігла панї учителька розвідала в чім діло і сама розплакала ся. Завела Стефана до світлицї, посадила на мягкій софі, стала йому розраджувати, щоби не горював, бо крисаня певно знайде ся. — Цить, дитиночко, не заводи так жалібненько, аж менї самій серце крає ся — втихомирювала малого і післала свою служницю за злобним, поганим писаровим веприщем. Служниця вернула ся з нічим. Пізнїйше тілько один зі старших школярів приніс дві латочки зеленої краски, по котрій пізнав Стефан, що се тлінні останки з його американської крисанї. З червоних шнурків, з блискучої бляшки з круглим зеркальцем, і з тої золотої китиці не знайшли й полики.

Учителька потїшила на відходнім зі школи відчаянного Стефана тим, що купить йому нову, таку саму, як колись сама поїде на першого по гроші.

— А що я говорив?... Не дуже далеко зайшла американська — сказав дідуньо Стэфанови, коли вернув блїдий, заплаканий і простоволосий до дому. Відай нам усїм з тих американських долярів стілько хісна, скілько тобі, дитинонько, з тої крисанї. Ходи ж тепер до школи в моїй „нездалій", писарова свиня її не рушить, хоч і серед дороги положиш...

І погодив ся маленький Стефан Пелехатий з невідрадною судьбою: ходить у дідуневій ветхій крисанї, пильно ходить до школи і жде, аж дідуньо виплете і вшиє нову з тої житної соломиці, що на святій прадідній землиці прозябала, виросла і доспіла.

СПРАВОЗДАНЄ УПРАВИ ФОНДУ ІМЕНИ О. СТЕФАНОВИЧА.

(Від 25. червня до 16. вересня 1911 р.)

(Конець).

Дохід.

Збірка о. П. Лучечка на вічу в Реймі, Па., дня 4. вересня с. р. Жертвували слідуючі Добродії(ки): О. П. Лучечко 10.00; Йосиф Ялечко 5.00; по 1 дол.: Василь Заворський (стар.), Емілїян Жилка, Петро Гарбинський, Федор Шкурда, Мих. Терлецький, Йосиф Керна, Гриць Роман, Іван Бунґа (мол.), Василь Цап (стар.), Іван Закутний і Гриць Томко; по 50 цнт.: Луцьо Візняк, Іван Сидоряк, Василь Циктич, Ілько Кріль, Василь Білас, Іван Іванців, Василь Кимак, Юрко Лучка, Мих. Михалко, Дмитро Бунґа, Панько Хоцінський, Михайло Фенцишин, Федор Бунґа, Андрій Марущак, Гриць Ломняник, Михайло Олексишак, Федор Ломняк, Тимко Салапата, Федор Рудяк, Федор Папінчак, Михайло Ломняк, Онуфер Басараб, Пилип Фондак, Андрій Тхоровський, Василь Токарчик, Дмитро Глушко, Юрко Зазворський, Федор Циктич, Василь Сидовар, Іван Ганчар, Панько Роман, Василь Сидоряк, Станко Коваль, Юрко Дрозд, Василь Зазвірський (мол.), Стефан Бунґа, Василь Іванців, Гриць Васильків, Василь Макар, Василь Яворницкий, Михайло Желїнський, Ґондур Юрко і Гриць Зазворський; по 25 цнт.: Юрко Галушка, Дмитро Макар, Кася Лучка, Настя Мандзяк, Настя Іванців, Христина Рихель, Михайло Ремесельник, Кася Клим, Гриць Іванців, Михайло Ількiв, С. Кость, Юрко Недвіть, Юрко Копильчак, Іван Васильків, Василь Беца, Іван Токарчик, Федор Муха, Василь Ґуляш, Юрко Паславський, Дмитро Бляха, Гриць Шунц, Василь Бисиган, Іван Бунґа (стар.), Дмитро Токарчик, Федор Савка, Михайло Ганчар, Гриць Іванців, Михайло Васильків, Іван Васильків (мол.), Василь Голубінка, Петро Мінка, Федор Мінка, Томко Йоп рим. кат., Юрко Підставський, Юрко Терлецький, Василь Клим, Юрко Матерна, Николай Іванців, Юрко Баранок, Стефан Колибанич, Дмитро Кулинець, Василь Король, Андрій Устиновський, Олекса Майор, Михайло Домбровський рим. кат., Іван Томко, Антоні Жонца рим. кат., Василь Колесар, Михайло Лисий, Іван Медвіть, Дмитро Бунґа (мол.), Іван Вовк, Юрко Дрозд (мол.), Николай Німчишин, Андрій Майор, Павел Цапар, Антін Ковтун, Михайло Гаман, Михайло Мандзяк, Андрій Червеняк, Іван Ковтун, Іван Бунґа-Марич, Федор Качур, Гриць Дацко, Гриць Пилип, Мартин Пашінчак, Іван Рафальський, Юрко Токарчик, Михайло Добич, Антін Оріховський, Михайло Рихель, Юрко Дзюнич, Дмитро Стахурський, Іван Москаль, Лесьо Качур, Андрій Рафальський, Василь Савка, Стефан Бережанський і Михайло Лаврівський; Іван Єндзик і Василь Іванців (стар.) по 30 цнт.; по 20 цнт.: Павло Сеньо, Лесьо Іванців, Дмитро Семків і Михайло Тхоровський; по 15 цнт.: Елисавета Білас, Лука Репетар і Іван Леґдан; по 10 цнт.: Демко Фрич, Федор Русин, Василь Олїйник, Анна Дрозд, Анна Терлецька, Ф. Салапата, Елисавета Полашко, Анна Станко, Марія Ґондур, Євка Фенцишин, Добич Марія, Феня Дрозд і Гн. Сеньчак; Текля Фенцишин 5 ц. Шкільні діти: Данилко Данилович 15 цнт.; по 5 цнт.: Наця Марущак, Марися Терлецька, Ганя Фенцишин, Марися Шутяк, Аня Русин і Марися Марущак. — (Після обчисленя повинно бути $70.90. При обрахованю показалось, що є лиш $70.00).

Збірка о. Даниловича на вічу в Лейтроб, Па. з дня 27. серпня 36.75. (Поіменний спис жертводавців поданий у звіті з віча в Лейтроб, Па. — Гл. „Свобода" ч. 37., ст. 3-та).

Тов. „Запорожська Січ" в Пітсбурґу, Па. 10.00.

На річнім засіданю Урядників Р. Н. С. в Джерзи Сіті, Н. Дж. зложили: о. Мих. Балог 5.00, Дм. Капітула 1.00, Ів. Ґлова 1.00, Ів. Мартон 1.00, В. Левчик 1.00, А. Цурковський 1.00, А. Стефанович 1.00, А. Довбуш 1.00, С. Ядловський 1.00, М. Черемпак 1.00, А. Гела 1.00, І. Моранець 1.00, А. Шаршонь 1.00, Т. Лабовський 1.00, К. Кирчів 1.00, Т. Каськів 1.00, С. Маркевич 1.00, О. Стеткевич 1.00, о. Вал. Балог 2.50. — Антон Тех 0.50, Петро Лепак 0.50. Разом $537.60.

Розхід:

Винайм галї на віче в Пітсбурґу, Па.	$15.00
Винайм галї на віче в Мікісракс, Па.	15.00
Винайм галї на віче в Кенонсбурґ, Па.	2.60
Разом	32.60

Дохід	$537.60
Розхід	32.60
Стан фонду	505.00

З того $415.85 знаходить ся на книжочці в German Sav. & D. Bank в Пітсбурґу, Па., а решта в руках місцевих колекторів.

о. Мирон Данилович, предс.;
М. Порада, кас.;
Олександер Бучак, секр.

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1669 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів, котрі п. Софрон Могила отримав як посмертну запомогу по синови Григорію з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Дегова дня 22 серпня 1911.
Софрон Могила.
Сьвідки:
Панько Федунка.
Олекса Костишин.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 95.

Ч 1814 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Марія Лаврінок отримала як посмертну запомогу по мужу Федьо з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Амбрідж, Па. дня 25 вересня 1911.
Марія Лаврінок.
Сьвідки:
Стефан Маліновський.
Гр. Лаврінок.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 47.
Іван Лучечка, предс.
Михайло Фук, секр.

Ч. 1851.-1814 КВІТ $850.00
на вісімсот пятьдесять долярів, котрі п. Марія Лаврінок отримала як посмертну запомогу по мужу Федю і сирітськ часть по сироті Еві з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ліпя 20 червня 1911.
Марія Лаврінок.
Сьвідки:
Іван Малиновський,
Стефан Малиновський.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 47.
Йосиф Фізер, війт.

Ч. 1960 КВІТ $350.00
на триста пятьдесять долярів, котрі п. Анастазія Дзюбак отримала як посмертну запомогу по мужу Франку з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Порт Бовклей, Па. 1911.
Анастазія Дзюбак.
Сьвідки:
Н. Ярош,
Д. Капустинський.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 223.
Іван Завойський, предс.
І. Бойко, секр.

Ч. 1961 КВІТ $150.00
на сто пятьдесять долярів, котрі місцевий уряд отримав як посмертну запомогу по Франку Дзюбак з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Порт Бовклей, Па. 17 вересня 1911.
Анастазія Дзюбак.
Сьвідки:
Н. Ярош,
Дм. Капустинський.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 223.
Іван Завойський.
І. Бойко.

Ч. 1963 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Марія Курдила отримала як посмертну запомогу по мужу Каспер і з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Картерет, Н. Дж. 26 вересня 1911.
Марія Курдила.
Сьвідки:
Йосиф Ґінда,
Йосиф Вадяк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 209.
Йосиф Ґінда, предс.
Йосиф Вадяк, секр.

Ч. 1964 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Й. Ґінда, Йос. Вадяк і Мих. Симчик отримали як посмертну запомогу по Каспері Курдила з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Картерет, Н. Дж. 26 вересня 1911.
Сьвідки:
Міхаїл Симчик,
Николай Собко.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від 209.
Йос. Ґінда, прес.
Йос. Вадяк, секр.

Ч. 1972 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Дмитро Рапавий отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Плимавт, Па. 16 вересня 1911.
Дмитро Рапавий.
Сьвідки:
Михаїл Ґбур,
Стефан Гриняк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 46.
Стефан Дробняк, предс.
Михаїл Ґбур, секр.

Ч. 1973 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Данько Косар отримав як надзвичайну запомогу з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Чікаґо, Ілл. 16 вересня 1911.
Данько Косар.
Сьвідки:
о. Н. Струтинський,
Михаїл Гавришків.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 100.
Яцко Оленец, предс.
М. Шабала, секр.

Ч. 1991 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Михаїл Клянцко отримав як надзвичайну запомогу з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Джерзи Сіті, Н. Дж. 1911.
Михаїл Клянцко.
Сьвідок:
Андрій Ґела.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 70.
Ст. Милянович, предс.
Ант. Онисик, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Ню Йорк, Н. Й. Тов. „Тисьмениця", від. 144. подає до відома усім своїм членам і членкиням, що мітінґ відбуде ся дня 14-го с. м.; просить ся, щоби кождий член і членкиня явили ся точно о год. пів до осьмої, бо суть важні справи до полагоджуваня; рівнож взиває ся, аби кождий член вирівнав свої залеглости, позаяк инакше утратить свої права в Товар. і в Р. Н. Союза.— К. Подлубицький, пр., Й. Іванкевич, кас., А. Зубрицький, секр.

Ню Йорк, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 117, повідомляє всіх своїх членів, що на дни 14-го жовтня с. р. (в суботу) відбуде ся квартальний мітінґ, в гали під ч. 134 Е. 7 ул. Хто не явить ся, буде караний квотою 15 ц., а урядник 25 цнт. Заразом повідомляємо, що всякі довги членів мають бути вирівнані на сім мітінґу, в противнім разі уряд поступить з довжниками після статута. — І. Ганачівський, пр., К. Камінський, секр. рек.

Ст. Клер, Па. Братство Пресьв. Бог. від. 9 повідомляє, що вибрано слідуючий новий уряд: Т. Хиляк, предс., Вас. Беднар, кас., І. Худинця, секр.

Гейзелтон, Па. Бравство сьв. Кирила і Методія, від. 185 повідомляє, що на дни 1-го с. м. вибрано слідуючий новий уряд: Й. Стец, пр., А. Турок, кас., П. Семута, секр., П. Фаркаш і Ст. Гаврило, записн. Мітінґи відбувають ся в першу неділю в місяци. Братська адреса звучить: Peter Semuta, Box 228, Hazleton, Pa.

Ст. Люіс, Мо. Братство сьв. Володимира Вел., від. 179., повідомляє своїх членів, що мітінґ дня 15. с. м. розпічне ся точно о год. пів до першої по пол. в церковній гали. На тім мітінґу буде говорити ся о дуже важних справах. Члени, котрі довгують, мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі зістануть виключені. На тім мітінґу має явити ся кождий член; не явившй ся підлягає карі 25 цнт. — М. Петровський, предс., В. Колодій, кас., Д, Микитяк, секр.

Пітсбург, Па. Братство сьв. Івана Хрест., від. 96. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 22-го с. м. Вибір нового уряду. Неявивший ся член підлягає карі 50 цнт. а урядник 1 дол. Нових членів до братства буде принимати ся без вступного. — В. Коропей, пр., І. Пастирчак, кас., І. Лапіцький, секр.

Спанглер, Па. Братство Пресьв. Богор., від. 120. повідомляє своїх членів, що на дни 22-го с. м. відбуде ся мітінґ в дуже важній справі. Член не заплативший свого довгу зістане суспендований. Братство буде принимати нових членів за пів вступного в місяцях жовтню, падолисті і грудню. — Ів. Венґрин, пр., М. Смарш, кас., М. Белей, секр.

ПОШУКУЄ СЯ СПАДКОЄМЦІВ.

Рон, Па. Братство сьв. Спаса, від. 29. подає до відомости, що дня 27-го вересня с. р. помер член братства і Р. Н. Союза, Самійло Шуркала. Небіщик записав посмертну запомогу своїм братям, котрі роблять десь в майнах мягкого вугля. Просить ся, хтоб про них що знав, повідомити секретаря братства: Harry Ozoga, Box 97, Rhone, Pa. Luz. Co.

КАЛЕНДАР.

ЖОВТЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
12	Четвер	Киріяка, Теоф.
13	Пятн.	Григорія
14	Субота	Покр. Б.
15	Неділя	Кипріяна
16	Понед.	Діонизія
17	Вівтор.	Єротея Вер.
18	Середа	Харитини

НОВИНКИ.

¶ **Страшна катастрофа.** З гуком, що мож його було чути в промірі кількох миль, розірвала вода в минувшу суботу бетонову греблю, що здержувала 500 мілїонів ґальонів води у збірнику біля місточка Остин, Па. Ся гребля була 530 стіп довга, 49 стіп висока та 32 стопи широка. Наслідок розірвання греблі був страшний: филя води, 49 стіп висока рунула з цілою силою на місточко, нищачи його, валячи усе подибане по дорозі. Ся гребля зістала збудована ледви два роки тому і інжінїри узнали її за добру. Біда лиш була в тім, що „забули“ у ній зробити відповідний відплив для води на случай непредвидженого нагромадження водних мас. Ся забудькуватість інжінїрів страшне пімстила ся. В наслідок послїдних злив, в збірнику піднесло ся плесо води до рівної уровени з греблею. Ще хвилина, і вода почала переливати ся через верх, творячи чудовий водопад. Більша частина населення вийшла приглянути ся незвичайному видови. Нікому і не при гадці було, що за мить скоїть ся щось страшного, пекольного. Нараз почув ся оглушаючий гук: се гребля в однім місци пукла під напором води. За мінуту се пропукленє розірвала вода, роблячи на 20 стіп широкий вилім. Ще пару секунд — новий гук і лоскіт — і уся гребля рунула до долу під силою напору филь. З диким криком кинули ся люди до утечі в напрямі міста, щоб перестеречи оставших. Однак не вспіли уже. Филї потопу загорнули усе, що стояло їм в дорозі. Після дотеперішних обчислень жертвою катастрофи в Остин, Па. впало 150—250 людий та около 1000 домів.

Правдивою геройкою показала ся телефонїчна операторка, панна Павлїна Lions, котра мимо елементарної грози катастрофи остала на становищи до послїдної хвилини. На першу вість про розірванє греблї, вона сейчас телефонїчно заалярмувала фабрики, костели та сусїдне місточко Кастелльо. І лиш їй можуть завдячити сотки осіб, що могли завчасу втічи з хат і схоронити ся на сусїдних горбках. Телефонїстка сиділа при своїм апараті доти, аж він не перестав функціонувати. Коли вже не могла нічо зробити, втікла з будинку і сама вже днесь не знає, кудою і як уратувала своє житє.

Місточко Кастелльо, положене дві милї від Остин, зістало рівнож цілковито знищене. Днесь нема і слїду по нім. Число тут погибших не є відоме. Грозу катастрофи побільшила ще ся обставина, що в долинї, в якій стояли сї два місточка, добуває ся з землї натуральний ґаз, який рурами пороводжено по домах і уживано до осьвітлювання і палення. Ґаз сей експльодував і порозривавши рури, запалив міста відразу на всїх кінцях.

Греблю побудувала перед двома роками тамошна фабрика паперу. Вона замкнула просмик серед горбків, в наслідок чого істнуючий малий ставок замінив ся в велике озеро. Вода з сего озера порушувала всї машини в фабриці. Через побудуванє тої греблї мешканцї місточка Остин від двох літ жили в безнастаннім страху, позаяк плесо води в озері находило ся о 400 стіп висше від вулиць міста.

Днесь Остин є зовсїм відтяте від сьвіта. Повінь сполокала усї желїзничі шини, понищила усї телеґрафічні і телефонічні получення. Лиш з трудом, возом або автомобілем мож дістати ся до навіщеної місцевости, щоб подати нещасним поміч.

Загально говорять, що винних належить потягнути до строгої відвічальности. Найбільше збурене звертає ся проти компанії, що побудувала греблю, та яка нїчо не зробила до її скріплення, мимо того, що вже від кількох місяців бачило ся в греблї слабі місця. Опять знова кількох визначних горожан розпочало аґітацію за тим, аби виточити процес стейтови Пенсильвенїя за те, що зізволив на побудованє такої слабої греблї, та не казав її оглянути знатокам. Чи однак тутешні суди найдуть винних — позволимо собі поважно сумнївати ся.

Матеріяльну шкоду, спричинену сею катастрофою, обчисляють на 6 мілїонів долярів.

¶ **Жертви великомійського руху.** Статистика комісії руху говорить, що в Ню Йорку, протягом місяця липня с. р. було 3843 нещасливих трамваєвих випадків. З того 41 людий померло в наслїдок одержаних покалїчень. З загального числа покалїчених або вбитих припадає 657 на саму трамваєву прислугу а решта на пасажирів або прохожих.

¶ **В Австрії починають уживати російського способу борби.** Дня 5-го с. м. у віденськім парляментї скоїла ся подія, яка вказує, що вже і в Австрії починають хватати ся терору в борбі о права. В парляментї соціялїстичний посол, др. Адлєр вніс інтерпеляцію в справі варварської масакри віденських робітників підчас недавної демонстрації, спричиненої дорожнечею. Бесїдник звернув ся головно до мінїстра справедливости, Гохенбурґера; сей розсьміяв ся цинїчно на голос, коли бесїдник ужив якогось острійшого звороту. Се так обурило якогось Дальматійця, именем Нєґус, який прислухував ся нарадам з ґалерії, що в крайнім обуреню добув револьвера і чотири рази вистрілив в сторону безличного мінїстра австрійської справедливости. Три кулї поцїлили мінїстерський фотель а четверта вбила ся в стїну, зараз коло голови мінїстра просьвіти. Оба мінїстри вийшли однак цїло з афери. На гук вистрілів в цїлій палатї вибухнула паніка. Мінїстри і посли в диким пополоху кинули ся до виходів, однак стояче на поготовлю військо сейчас окружило палату, нікого не випускаючи. Справця арештовано. Сей вчинок в цїлій Австрії викликав величезне занепокоєнє тим більше, що ходять поголоски, начеб-то сей Дальматієць нароком приїхав до Відня по се тільки, аби вбити мінїстра справедливости. Офіціяльні круги тому поважно побоюють ся, що то є початок терору, та що в недовзі наступить цїлий ряд атентатів на визначні особистости. Терор, се дуже сумний обяв і годї його похваляти; се вже є розпучливий спосіб борби поневолених, які бачать, що леґальні способи борби оказують ся безсильними супроти цинїзму пануючих кляс.

¶ **В Австрії кипить.** Здавленєм віденських розрухів австрійський уряд зовсїм не розвязав питаня про дорожнечу, та не усмирив невдоволеня мас. А се невдоволенє широких мас народу по причині пануючої дорожнечі у цїлій державі, виглядає під пору на глухий гук далекого грому, вістуючого надходячу бурю. Мимо того, що уряд плянує про ріжні зарадчі средства, в ріжних місцевостях приходить до грізних манїфестацій. І так в Чехії, в Ґуттенбурґу, товпа напала на склепи і крамниці, їх знищено і спільондровано. Доперва військо привернуло лад; перед тим однак товпа обкидала жовнярів камінєм і в вивязавшій ся підчас того борбі богато осіб поранено. В Галичині спокій; правдоподібно дорожнеча не дібрала ся ще до семої шкіри Русина і тому він поки що терпеливо жде на дальше підвисшенє цїн за житєві артикули.

¶ **Війна в Европі.** Почавши від години пів до третьої по полудни, дня 29-го вересня, Італія і Туреччина станули супроти себе на воєнній стопі. Причиною війни є се, що на разі Італія почула себе сильнійною в пястуці і побачила, що як раз тепер є для нвої найдогіднійша пора зарвати кусник турецької землї, а іменно провінцію Тріполіс. Туреччина даром звернула ся з протестом до всїх держав проти сего насильства — всї вони холодно здвигнули лиш раменами і лишили „хорого чоловіка“ своїй судьбі. Так отже прийшло ся Туреччині своїми власними силами стануть в обороні перед грабіжю. Який вислід війни — на се зовсїм не треба бути пророком, аби се предсказати. Італія розпоряджає армією, зложеною з 3,297.867 людий, та фльотою з 294 воєнних кораблів усякого типу. Проти сего Туреччина може виставити на папери армію з 1,500.000 людий (з того всего лиш 790.000 вишколених жовнірів), но, тай 42 так званих воєнних кораблів, які в дійсности надають ся до складу старого желїза, а не до воєнних операцій. І о скільки видить ся, турецький уряд лиш про людське око боронить Тріполісу, щоб перед своїми власними підданими міг очистити себе з закиду, що з заложеними руками приглядав ся розграблюваню вітчини. Отсей здогад потверджує весь дотеперішний перебіг війни, що має в собі вельми много оперетковости. Як виходить з дотеперішних телеґрам, війна почала ся тим, що італійська воєнна фльота станула перед містом Тріполіс (столиця провінції Тріполіс) і завізвала турецьку залогу до здачі. Ся відмовила. Тоді Італійцї дали їй дводневий речинець до надуманя, а коли і сей минув без результату, почали бомбардувати укріплення міста. Річ природна, що ті укріплення, се самі середновічні мури, що і пів години не годні устояти ся перед модерними гарматами. Се бомбардованє почало ся в вівторок, 3-го с. м. о 2-ій годині по пол. Турецькі гармати з мурів відповіли на огень Італійців так живо, що ніодна турецька куля не долетїла до неприятельського корабля. О 5-ій год. по пол. замовкли турецькі гармати, позаяк укріплення міста замінили ся в купи руїн. Рівнож і палата турецького ґубернатора в середині міста зістала подіравлена бомбами, наче решето. В містї, в кількох місцях, вибухла пожежа. Як здогадують ся, по сїй канонаді правдоподібно турецький ґарнізон опустив кріпость. Всеж таки Італійцї не рішили ся висадити своїх матрозів на сушу, лиш ждуть на сухопутні війська, що мають надплисти з Італії і доперва їм припаде в удїлї доконати геройського дїла і заняти опущену купу каміня.

До сих пор отже, о скільки Італійцї мали до дїла з правильними військами падишаха, „побивали їх на кождім кроцї“. Горячійше однак прийде ся їм, коли їхнї війська схочуть зайняти нутро краю. Воно є заселене фанатичними Арабами, перенятими релїгійною ненавистю до всїх немагомедан. А що вони суть знаменито уоружені скорострільними карабінами системи Мавзера, про се постарала ся Туреччина заздалегідь. І сї арабські племена задумують вести підїздову борбу з наїздниками, так звану ґерилєсівку. А що такий спосіб ведення війни може протягнути ся літами, на се дали свого часу докази Бури. Тому, чи не скоро прийдеть ся Італійцям вменчити трохи свої передвчасні оклики тріюмфу по причині легкої побіди.

¶ **Убийник Столипіна повішений.** Дмитро Боґрофф, убийник російського президента мінїстрів, Столипіна, зістав дня 23-го вересня присудом воєнного суду засуджений на смерть через повішенє. Його судило дванятьох урядників, з яких шістьох були наочними сьвідками атентату. Боґрофф відкинув офірувану йому правну поміч. Усї були незвичайно здивовані його супокоєм і певностю голосу, з якою він розказував історію свого житя. Присуд виконано 25-го. Боґрофф зажадав перед смертю, аби покликано рабіна, коли однак йому сказано, що його розмова з рабіном може відбувати ся лиш в присутности сьвідків, він зрезиґнував з релїгійної потіхи. Того самого дня, коли Боґрова засуджено на смерть, відбув ся похорон його жертви. Столипіна похоронено в Київі, в Печерській Лаврі.

¶ **Катастрофа у французькій воєнній фльоті.** Дня 25-го вересня стрінуло страшне нещастє французьку фльоту. Один з найгарніших панцирників, „Ліберте“ зістав розшарпаний на кусні в наслідок цїлого ряду експльозій в складі амуниції, під покладом корабля. Урядово стверджено, що в наслїдок катастрофи згинуло 235 матрозів, а 160 зістало страшно покалїчених. Нещасний корабель пішов сейчас на дно. Про страшну силу вибуху сьвідчить обставина, що кусник стального панцира, вагу 37 тон, кинуло воздухом 225 ярдів далеко. Що було причиною катастрофи, не знати, і правдоподібно нїколи нїхто не дізнасть ся. З жертв катастрофи ідентифіковано 168 і їхній похорон відбув ся з найбільшою величавостю на дни 3-го с. м. Кожду домовину, по похоронних церемонїях, відіслано до родинного міста, аби кости нещасливця спочили на родиннім цвинтари. Трупів усїх непізнаних жертв похоронено в Тульонї.

¶ **Перший снїг.** Около міста Columet, Mich. впав 29-го вересня перший снїг сего року.

¶ **Жінки, що мусять цїлий день мовчати.** В Корейців є такий звичай, що молода жінка в дни свого вінчання мусить цїлий день мовчати і за нїщо в сьвіті не вільно їй обізвати ся нї одним словечком. Хотьби любчик говорив до неї ангельською мовою, хоть товаришки і товариші заступають її баринями, хоть родичі цїлий день дають науки на новий шлях житя, хоть всї гості говорять до неї, сьміють ся, прижартовують, їй не вільно ані слівцем писнути. А одначе ті всї тортури мовчанки корейські жінки видержують. Наші цокотухи не втялиб такої штуки.

Без праці.

(Казка Івана Франна.)

(Дальше.)

Недовге житє в місті в товаристві князївської двірнї зробило на него великий вплив. Апетити його розвинули ся значно і швидко. Все що бачив, надило його, але й пересичувало по короткім часї. Бавив ся ріжними блискучками мов дитина, але й кидав їх так само скоро. Псував собі жолудок добірними стравами, які бачив на князївському столї, але в відплату за те почував несмак до найзвичайнїйших поживних страв. Перший раз на свойому віці почув приступ тяжкої містової недуги — нуди, про котру йому в селї нїколи й не снило ся. Окруженє, серед котрого пробував, зовсім не надавало ся до того, щоби направити його бажаня в сторону яких небудь духових занять і інтересів. Князь бавив ся, їздив на візити по міських головачах та околичних панах, бував у театрі на оперетках, а ще раднїйше проводив ночи в кафе-шантанах або в касинї за картами, але книжок ніяких не читав, розмов поважних не любив, всякі „ідеї” і „стремлїня” вважав дурницею, виключною власністю і витвором голодних лїтератів та голих професорів. Що й сам він одного прекрасного поранка з усім своїм князївством міг опинити ся в рядах тої „голоти” — про се не думав. Вірив в своє щастє, котре вже кілька разів подавало йому помічну руку в хвилях, коли опинив ся вже на самім краю пропасти і руїни. Тим-то й не диво, що князївський двір не був відповідною школою для духового розвою Івана і що можучи заспокоювати всі свої низькі апетити, які тільки були доступні його нерозвитій душі, він швидко пересичував ся і починав нудити ся у своїм примусовім бездїйстві.

X.

Але щастє всьміхнуло ся йому. Князь пригадав собі, що має за границею жінку й дочку, що живуть вони там у дорогій столиці на дуже скупенькім єтатї, що нетерпеливо дожидають його приїзду враз зі сьвіжим капіталом, що капітал той, о скілько можна було його стягнути то продажею збіжа та волів, то позичкою в жидів і лихварів, находить ся щасливо в його шкатулї, і що одним словом, пора було їхати. То-ж казав готовити все до подорожі, і за кілька день рушили. Подорож, ненастанне товаришованє з кіньми і природою осьвіжили Івана. Мав занятє хоч і не потребував працювати. Очи його сковзали ся по ріжнородних околицях, перебігали мимо сел, в котрих сотні подібних до него Іванів зітхали і тужливо глядїли в слїд за улїтаючою княжою каритою, надармо думаючи о роскоши хоч раз в житю проїхати ся отак в сьвіт широкий,—мимо місточок, в котрих стрічали неохибне болото або куряву, неохибні громади напів голих жиденят на серед вулиці і неохибні набресклі лиця пяниць, що висували ся з вікон і дверей шинків. Іван зразу цікаво і поквапно ловив очима ті подорожні подробиці, радісно витав кождий далекий вершок гори, кождий наглий закрут ріки, кожду невидану досї вежу, що здалека мов величезна шпилька вихиляла ся понад зелень лїсів або понад золотисту площу спілої пшениці. Сьвіже повітрє поправило і заострило його апетит, розільляло здоровий румянець по його щоках. Чув ся знов вдоволеним і не бажав нїчого нового.

Але вдоволенє се трівало недовго. Подорож ішла помалу і почала вкінци втомляти його своєю одностайністю. При кождім новім видї, скруті, мості, версї гори з прикрістю пригадував собі Іван: Е, таке самісїньке я вже бачив. В кождім новім місточку мимоволї з уст його виривали ся неохибні окрики: „З дороги, голото! А щоби вас!... З дороги, бо розтолочу!” Впрочім давали ся Іванови чути й деякі недобрі боки князївської вдачі: погані нічлїги для слуг, невиспанє, чим раз частїйші прояви князївського злого гумору, що показували ся в ненастаннім бурчаню на лїнивство, недостаточний поспіх, на марнованє грошей, непшанованє ліврей і т. і. Правда, Іванови князь нїколи не мав нїчого закинути, але те вічне нарікане на лакеїв, що сидїли тут-же побіч него, дразнило Івана, як шкрябанє залізом по склї. Кізли княжої карити ставали ся для Івана з кождим днем твердші, невигіднїйші і ненависнїйші.

— Боже, коли-би хоч яка зміна, яка пригода в дорозї! — зітхнув раз Іван, коли рано з готелю вибирали ся в дальшу подорож і в перспективі являв ся Іванови довгий день, котрий треба було протовчи ся на шкіряній подушцї посеред одностайних піль і лук, під палким проміне́м серпневого сонця. А надто ще вид тисячів людей, занятих полевою роботою, будив в Івановій души якесь прикре чутє. І рад він був, що вирвав ся з того ярма, а притім починав чути щось немов гризоту сумлїня, немов-би ся його подорож була тяжким гріхом. Але найгірше разив його сьпів отих робучих людей. Поки ще він був Іваном Лїнюхом, сьпівав дуже часто, і сьпіваючи ті прості, сердечні сьпіванки про долю, про любов і любовні пригоди дізнавав дивної полекші. Але від часу, коли чудовий перстїнь обхопив його палець і розбудив в його души нові сили, новий сьвіт бажань в тій-же хвилї заспокоюваних, та повертаючих усе на ново і влїтаючих щораз то в ширші круги, — від тої хвилї пісня втекла від него. Зразу вона видавалась йому дурницею, не стоючою того, щоби на неї тратити хвилю часу, а тепер звенїла йому в ухах, мов якась гірка наруга. Ті люде сьпівають — мабуть вони щасливі! І Іван трібував заглянути у власне нутро і спитав сам себе: „А я, чи-ж я щасливий?” Не вмів відповісти собі на те питанє. Адже-ж, бачить ся, нічого йому не хибує, а прецїнь він чує ся таким одиноким, далеким від других людей, чує таку пустиню довкола себе, і не знає, чим її заповнитя. Кілька разів трібував в той бік звернути свої бажаня і зажадати їх сповненя, але з зачудованєм і переляком переконував ся, що чудовий перстїнь в тім пункті безсильний. І не диво. Перстїнь сповнював тілько ясно означені бажаня, а таких загальних, як „хочу бути вдоволеним”’ або „хочу чути ся щасливим” перстїнь не міг сповнити. Ту вже сповненє залежало від самого Івана, ту ніякий перстїнь не міг йому порадити.

— Ах, коби хоч яка пригода в дорозї! — зітхав Іван сидячи на кізлах і з якоюсь трівогою позираючи в неясну далечину, заслонену на пів-прозірчастою ранною мглою.

Що правда, пригод в дорозї не хибло й доси, але пригоди ті були самі глупі, такі, що не могли Іванови дати ніякої розривки, тим більше, що зараз в першій хвилї сила чудового перстеня все направляла, так що Іван не потребував навіть пальцем рушати. То колесо зломить ся, то посторонок урве ся, то кінь підкову згубить — ну, що се за пригоди! Та сим разом на Іванове бажанє лучила ся пригода забавнїйша: князь згубив гроші. Бачить Іван, що князь в кариті крутить ся, кидаєсь, зітхає, ба далї й клясти починає. Бачить се Іван, але нічого, мовчить і їде. Нараз князь кричить:

— Стій!

Іван зупиняє четверню.

— Що у тристенного, — воркоче князь, перешукуючи всї свої кишенї і саквояжі, — адже-ж я недавно мав її в руках.

Лакеї позіскакували зі своїх сиджень і поставали в покірних поставах, понатягавши ся мов струни, по обох боках карити.

— Гей, ви тумани, — крикнув в кінци князь, — чи не бачив з вас котрий моєї портмонетки з грішми?

— Ні, ясний пане! — в оден голос відповіли оба лакеї.

— А ти Іване?

— Я бачив, ясний пане.

— Де?

— Вчора ясний пан дав її тій панї, що у нас була на чаю.

— Ти дурень, Іване! — крикнув князь, пригадавши собі в тій хвилї, що Іван сказав чистїсїньку правду.

— А, коли я дурень, — преспокійно відказав Іван, — то нехай ясний пан пішле лакеїв шукати портмонетки по дорозї. Бачить ся мінї — додав насьмішливо, — що перед кількома хвилями щось випало з карити. Може то вона.

Покмітив князь, що Іван насьміхає ся з него і весь спалахнув гнївом. Знав добре, що з замкнутої карити портмонетка не могла випасти, особливо коли перед тим її в кариті не було, і що навіть коли-би була і коли-би випала, то Іван сидячи на кізлах не міг-би сего анї бачити анї чути за туркотом колїс та луском кіньських копит. Та все таки щоби зберегти свою князївську повагу супроти лакеїв, він гримнув на них:

— А ну, тумани, чого стоїте? Бігайте що духу! То не може бути, щоби вона пропала. Я ту вихилив ся, то може й справдї... Біжіть! Гостинець пустий, то коли не дуже далеко випала, то певно найти ся мусить.

А сам аж зубами скреготав, що міг так забути ся. Бояв ся, щоби лакеї не розтрубили перед княгинею історії про тоту паню, що була у них на чаю в незнайомім містї і котрій він дарував свою портмонетку з 200 ґульденами.

— Слухай Іване, — сказав князь по хвили, коли лакеї, також усьміхаючи ся недовірливо, потупцювали долї гостинцем, — чи ти направду бачив, як я давав тїй панї портмонетку? Бо я щось собі того не можу пригадати, — мабуть дуже вже в голові шуміло.

— Я дурень, ясний пане, — коротко відрізав Іван. — Нічого я не бачив. Я тілько чув, як портмонетка перед хвилею випала з карити. От уже й лакеї вертають, — додав озирнувши ся. — Найшли, біжать.

Що? Найшли? — крикнув князь, не можучи з диву отямити ся.

— Так є! Ось вона, ясний пане, — в оден голос крикнули лакеї, подаючи князеви портмонетку з грішми.

Князь доразу остовпів, очам своїм вірити не хотів, але портмонетка була так безсумнївно-дїйсно в його руцї, що йому не лишалось нічого иншого, як тілько сховати її до кишенї і дякувати невиясненому случаєви, що вивів його з клопоту. Та все таки він підозрівав, що Іван сяк чи так мав у тім „случаю” свою руку, і длятого вечером, коли станули в заїзднім домі на ніч, покликав Івана до свого покою і запитав його в чотири очи:

— Ну, Іване, скажи мінї, як властиво було з тою портмонеткою?

Іван зразу прикинув ся дурником.

— Не моя річ се знати, ясний пане, — сказав.

— Е, іди, йди, не балакай пусте! — сказав князь, добродушно плещучи його по плечи. — Ну, скажи, не бій ся, я не буду гнївати ся.

— Та що ту говорити, ясний пане, — сказав Іван. — Тота панї, діставши портмонетку від ясного пана, якось її випустила. Я підняв її і сховав, щоби ясному панови віддати, а коли ясний пан почав її шукати в кариті, я випустив її на гостинець.

— Ой, Іване, — крикнув князь, — а як-би був її хто инший найшов?

Іван усьміхнув ся.

— Ну, то що-ж? — сказав спокійно. — Був-би якийсь бідолаха порятував ся, а ясний пан прецїнь і так не міг-би був навіть подумати, що вона на гостинци згубила ся.

Князь хотїв ще щось дальше сказати, але замовчав і тільки з підлоба, недовірливо поглянув на Івана.

— Ей, поганий жарт, — подумав собі Іван, покмітивши се. — Ще готов мене князь уважати за злодія. Лїпше дам спокій.

XI.

Після сего якийсь час їхали без ніяких пригод. Іван нудив ся чим раз більше, тим більше, що вони давно вже переїхали в чужу сторону, де люде говорили незрозумілим язиком, край був рівний та одностайний, так що й на околицю дивити ся з кізлів було вкучно. Тільки тисячі женців і косарів по обох боках шляху мигали довкола. І щораз частїйше підхоплював Іван в своїй души якесь дивне, неясне і несьміле ще чутє, немов-би заздрість на вид тих роботящих, потомлених а невтомимих людей, то раз зігнутих луком при роботї, облитих потом, так що здалека видно було їх мокрі сорочки, що прилипали до плечей, то знов сидячих весело в крузї на стерни поміж снопами за полуденком. Але прикре те чутє в души Івана мигало тілько на хвилину, і бачилось, не лишало по собі ніякого слїду крім тихенького зітханя. Гірше допікала йому одностайна їзда та сонїшна жара.

— Коби хоч ліс тїнистий подибати! — подумав собі Іван, і в тійже хвилї, підвівши очи понад кіньські голови побачив недалеко перед собою темнозелену стїну високого соснового лїса, від котрого, бачилось, на тисячу кроків віяло осьвіжаючим холодом і чудовим смоляним запахом. Аж лекше якось зробило ся на души у Івана, коли побачив, що гостинець білою вузенькою лентою врізав ся в те тїнисте, зелене озеро, і тяг ся поміж його стїнами, поки аж не згубив ся десь в далекій далечинї. В лїсї стояла поважна, таємнича тиша, а гуркіт колїс і стукіт кіньських копит лунав якось приглушено, мов несьміло.

— В такім лїсї й розбійникам якось би гостювати, — подумав собі Іван. Йому пригадали ся ті розбійники в темнім, величезнім лїсї, про котрих він малим іще тілько страховищ наслухав ся в бабусиних казках. — От як-би нам тепер здибати ся з такими розбійниками! — подумав. Та не встиг се подумати, коли в тім нараз по обох боках дороги з поміж гущавини вискочила цїла шайка якихось обшарпаних волоцюг і кинула ся до карити.

— Стій! — закричали волоцюги, махаючи киями поперед кіньми і хапаючи їх за посторонки.

Іван зупинив четверню. Драби обскочили кариту і перших постягали лакеїв.

— Де гроші? — верещали вони.

— Питайте пана.

— Бийте лакейські души! — крикнув ватажко волоцюгів. — Бийте, щоби душа пити просила, нехай признають ся!

Драбам не треба було се два рази говорити. В одній хвилї кілька дужих хлопців розпростерло бідних лакеїв на серед гостинця тай давай молотити їх ломаками. Тимчасом инші витягли з карити князя, котрий зо страху, бачилось, онїмів цїлком.

— Де гроші? — крикнув йому над ухом ватажко.

— Лю... лю... люде! Лю... лю... люде! — блеконїв князь, не можучи з переляку вимовити слова.

— Ге, ге! Ясному пану язик заплутав ся! — посьмішкували ся драби. Ватажко тимчасом перешукав нутро карити. Але хоч і як старанно перетрясав, то все таки крім золотого годинника і деяких других цїнних річей нічого не міг найти. Грошей мов і зовсїм не було в кариті.

— Певно їх при собі має, — сказав ватажко і почав так само старанно обшукувати князївську особу. Але і се було надармо. Князь немов прочував біду і рано, заким рушили в дорогу, сховав гроші в потайник зроблений в деревяному пудлї карити і відомий тільки йому одному. При собі мав тілько кілька ґульденів дрібними.

— Де гроші? — що сили верескнув драб, телепаючи князем мов горсткою, так що мало дух з него не витряс.

— Лю... лю... лю... — блеконїв у-вoctно князь тремтячи і не можучи встояти ся на ногах.

— Положіть його і бийте, поки йому язик не розвяже ся, — закомендерував ватажко.

Бідний князь не міг навіть кричати, а тілько пищав під ударами як дитина.

— Беріть ще й візника, може нам сей скаже! — комендерував тимчасом ватажко, і зараз кілька драбів кинуло ся до Івана, щоби стягнути його з кізлів.

— Дай спокій, ти! — огризнув ся Іван, що за весь той час преспокійно собі сидїв на кізлах і держав конї. — Не руш, бо конї сполошать ся.

— Де гроші, блюдолизе! — кричав ватажко, махаючи здоровенною патерицею.

— Не знаю, — сказав Іван.

— Зараз ти будеш знати! — крикнули розбійники і почали шарпати Івана.

— Дай спокій оден з другим, бо впаду в злість, — напоминав їх Іван.

— Ану, ану впадь! — кричали розбійники голосно регочучись, і в тій хвилї шарпнули Івана так, що він мов сніп злетів з кізлів. Буки рясно посипали ся на його плечі.

— А то що, бєте? — крикнув Іван.

— А ти думав, що жартуємо? — реготали ся драби і молотили ще дужше.

(Дальше буде.)

Книжки надіслані до редакції.

Відки взяли ся наші домашні звірята і ростини? Написав В. Лункевич. З російської мови на українську переклав Іван Галущинський. Видавництво товариства „Просьвіта". Число 360. У Львові, 1911. Сторін 54. Ціна 30 сотиків. — Зміст: І. Відки взяли ся наші домашні звірята і ростини. II. На пташинім подвірю. III. На голубнику. IV. В овочевім саді, на городі і в цьвітнику. V. Тепер і колись. VI. Хто такі були предки наших домашних звірят і ростин. VII. Добір звірят і ростин. VIII. Як з одної породи одержує ся кілька нових пород? IX. Один любить гриби, другий печериці. X. Щож ми довідали ся? — Ся книжочка ілюстрована 18 рисунками.

Твори Леоніда Глібова, Ксенофонта Климковича, Володимира Шашкевича. (Руська Письменність. VII.). Упорядкував і до друку приладив Юліян Романчук. Видане товариства „Просьвіта". У Львові, 1911. Сторін 580. Ціна оправленого примірника 1 К. 40с., в красшій оправі 1 К. 80 сот.

Руська письменність, се бібліотека руських клясиків, що виходять від мая 1904. року. Доси вийшли: 1) Твори Івана Котляревського, Петра Артимовського-Гулака і Евгенія Гребінки. 2) Твори Григорія Квітки-Основяненка, в двох томах. 3) Твори Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького, Ник. Устияновича і Антона Могильницького. 4) Твори Амврозія Метлинського і Миколи Костомарова. 5) Твори Тараса Шевченка, в двох томах. 6) Твори Пантелеймона Куліша, в 6-ох томах. 7) Твори Леоніда Глібова, Ксенофонта Климковича і Володимира Шашкевича. 8) Твори Ізидора Воробкевича, в 3-ох томах. 9) Твори Олекси Стороженка — друкують ся.

Звіт Дирекції приватної ґімназії з руською викладовою мовою Філії Руського Товариства Педаґоґічного в Рогатині з правом прилюдности, за рік шкільний 1910—11. Накладом ґімназіяльного Комітету. Львів, 1911. Сторін 92. — Зміст: І. Вирдоджене Галицької України і Маркіян Шашкевич — написав Лев Смулка. II. Урядова часть — Управителя.

Звіт Комітету і Дирекції Української приватної ґімназії в Збаражи, за шкільний рік 1910—1911. Накладом „Філії Товариства Педаґоґічного в Збаражи". Сторін 32. Ціна 40 сот. — Зміст: І. Передне слово — подає голова Комітету. II. Виказ жертв і звіт касовий — подає касієр Комітету. III. Шкільні вісти — подає управитель школи.

Спів Соловья. III-ий збірник поезій, Олекси Коваленка. Накладом Українського Видавництва „Ранок." Київ, 1911. Сторін 32. Ціна 15 коп. — Зміст: Інтродукція. Спів Соловья. Блиск життя. Ворожіння. Літня зміна. Великодні дзвони. Тане нічка.. Метелик. Газелі. Розбуди! Митарства. Дар співця. Я веселий. В обіймах творчости. Intermezzo. Думи. Мої пісні. Промінь сонця. Май. На хуторі. Вечір. Залицяння. Нечутні співи. Сон безсмертя.

Білий Гарт. V-ий збірник поезій, Грицька Чупринки. Накладом Українського Видавництва „Ранок". Київ, 1911. Сторін 32. Ціна 15 коп. — Зміст: Пролог. Олекси Коваленка. Святогор. Царь-Огонь. Вальс. Білий Гарт. Бенкет. Льот. Ноктюрн. Смертию смерть! Криваві Квіти. Цілування. Перехід. Епітафія. Credo. Загублений Рай. Шлях Квітчастий. Жах.

УЛЮБЛЕНИЙ ТЮТЮН ЧЕРЕЗ СОРОК ЛІТ.

Кождий рід чи виріб якогось товару, які вдоволювали многих людий через сорок літ, мусять бути безусловно найліпшими для кождого купуючого.

Славний виріб тютюну Navy є власне таким. Близько через пів століття сей тютюн був улюбленим так до курения як і до жутя. Він з передовим родом довготятого американського тютюну а його популярність є дійсно заслужена. Просить ся всіх, котрі не курили сего знаменитого тютюну, який є одним з найліпших виробів славної American Tobacco Company, щоби спробували його. Наколи вони попробують, начнуть уживати його стало.

З Navy тютюну можна робити добрі папіросі. Паперці дістаєсь даром в кождою пачкою тютюну, опакованого проти вогкости і пороху.

E194

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи“:

	цнт.
Анґел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники организують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлі	10
Жите, зарібки, организації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні віровари	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	10
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на землі, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден.	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релігійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Зборник Церковний, малий	70
Зборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Зборничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Ціни і правила оголошень в „Свободі“.

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разї оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких покитовань.